

Έρευνα για τα μέλη διδακτικού προσωπικού του Ε.Μ.Π., αναφορικά με τη χρήση της βιβλιοθήκης και την πληροφοριακή παιδεία

Φωτεινή Ευθυμίου

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Συλλογικός Κατάλογος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, feuthim@central.ntua.gr

Σπηλιοπαναγιώτης Ζιδρόπουλος

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Κεντρική Βιβλιοθήκη, ilizidro@gmail.com

Δημήτριος Κουής

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Συλλογικός Κατάλογος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, dkoud@mail.ntua.gr, kouis@telecom.ntua.gr

Περίληψη

Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας αποτελεί η μέτρηση του βαθμού χρήσης των «παραδοσιακών» υπηρεσιών μίας ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης από το διδακτικό προσωπικό που αυτή εξυπηρετεί, ή καλείται να εξυπηρετήσει, καθώς και η διερεύνηση του βαθμού συνεργασίας που θα μπορούσε να αναπτυχθεί ανάμεσα στη βιβλιοθήκη και το διδακτικό προσωπικό, σε θέματα πληροφοριακής παιδείας. Η συγκεκριμένη έρευνα χρησιμοποίησε ως περίπτωση μελέτης την Κεντρική Βιβλιοθήκη Ε.Μ.Π., με στόχο τα συμπεράσματά της να μπορούν να αξιοποιηθούν, τόσο από την ίδια τη βιβλιοθήκη, όσο και από άλλες ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες που σχεδιάζουν μια σχετική δράση. Για το σκοπό αυτό, δημιουργήθηκε ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο του οποίου οι ερωτήσεις συντάχθηκαν ύστερα από μελέτη σχετικής βιβλιογραφίας και με ειδικούς στόχους να διερευνηθούν τα παρακάτω θέματα: η συχνότητα χρήσης εργαλείων αναζήτησης πληροφοριών, η συχνότητα χρήσης «παραδοσιακών» υπηρεσιών της βιβλιοθήκης, οι προτιμήσεις των διδασκόντων όταν κατευθύνουν τους φοιτητές τους στην αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας, ο χαρακτηρισμός της ικανότητας των φοιτητών σε αυτή την αναζήτηση, η επιλογή που οι διδάσκοντες θεωρούν καταλληλότερη ώστε να βοηθηθούν οι φοιτητές στην ανάπτυξη των 7 βασικών δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας, όπως αυτές ορίζονται από τη SCONUL, και η γνώμη των διδασκόντων για το πόσο σημαντική θεωρούν για τους φοιτητές τους την ανάπτυξη αυτών των δεξιοτήτων, σε σχέση με τις επιδόσεις τους στις εξετάσεις, με την εκπόνηση εργασιών και με τη μετέπειτα επαγγελματική τους καριέρα.

Το ερωτηματολόγιο απεστάλη μέσω email σε καθένα από τα 600, κατά προσέγγιση, μέλη του διδακτικού προσωπικού του Ε.Μ.Π. Το πλήθος των απαντήσεων, 114 (~19%), η ισόποση κατά μέσο όρο κατανομή απαντήσεων ανά σχολή του Ε.Μ.Π., σε συνδυασμό με τις ιδιότητες όσων απάντησαν (διδακτική βαθμίδα και διδακτική εμπειρία), συνιστούν ένα ικανό και αξιόπιστο δείγμα για το σκοπό της έρευνας.

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τα εργαλεία αναζήτησης πληροφοριών χρησιμοποιούνται περίπου το ίδιο και σε ικανοποιητικό βαθμό, με τη συντριπτική πλειοψηφία, όμως, των διδασκόντων, να χρησιμοποιεί κυρίως τις ηλεκτρονικές πηγές. Αντίθετα, οι υπηρεσίες που παρέχονται από τη βιβλιοθήκη χρησιμοποιούνται από σπάνια ως καθόλου, από τους περισσότερους διδάσκοντες. Επιπρόσθετα, ενώ πάνω από το μισό ποσοστό χαρακτηρίζει την ικανότητα των φοιτητών του, στην αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας, από φτωχή ως μέτρια, και παρόλο που θεωρεί την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας των φοιτητών του από σημαντική ως πολύ σημαντική, τελικά το μεγαλύτερο ποσοστό επιλέγει οι φοιτητές να συμβουλευόμαστε τον καθηγητή και φαίνεται να μην είναι υπέρ της συνεργασίας.

Η έρευνα αποπειράται επίσης να ερμηνεύσει τα αποτελέσματα της, λαμβάνοντας υπόψη το σύγχρονο περιβάλλον και τις τρέχουσες τάσεις στον τομέα της επιστήμης της πληροφόρησης, καθώς και τις ιδιαιτερότητες του ιδρύματος στο οποίο αυτή έλαβε χώρα. Τέλος, προτείνει τρόπους με τους οποίους θα μπορούσε να ενισχυθεί ουσιαστικά ο ρόλος του επιστήμονα της πληροφόρησης, στη συνείδηση των χρηστών που εξυπηρετεί, καθώς και να προωθηθεί η συνεργασία ανάμεσα στα μέλη Δ.Ε.Π. και τη βιβλιοθήκη.

Λέξεις Κλειδιά: Πληροφοριακή Παιδεία, Ακαδημαϊκή Κοινότητα, Γνώμες και απόψεις, Χρήση και αξιοποίηση των διαθέσιμων πληροφοριακών πηγών.

A survey of the academic staff of the N.T.U.A. for the library use and for information literacy

Foteini Efthymiou

NTUA, Central Library, Hellenic Academic Libraries Catalog, feuthim@central.ntua.gr

Dimitrios Kouis

NTUA, Central Library, Hellenic Academic Libraries Catalog, ilizidro@gmail.com

Spiliopanagiotis - Zidropoulos

*NTUA, Central Library, Hellenic Academic Libraries Catalog, dkoud@mail.ntua.gr,
kouis@telecom.ntua.gr*

Abstract

This study's aim was to explore the extent to which an academic library's "traditional" services are used by its membership of academic staff and the extent to which cooperation could be developed among the library and the academic staff in the field of information literacy. The Central Library of the National Technical University of Athens served as a case study for this purpose. The study was designed in order to yield results which could be used for the planning, as well as, the implementation of a pertinent project, by the library itself, or by other academic libraries. It involved 29 questions which derived from the study of relevant literature review and investigated the following: the frequency of

search tools' use, the frequency of library use, the preferences of the academic staff in the ways they direct their students to search for scientific information, how they rank their students' ability in searching for scientific information, and which of the following options they consider adequate to help students develop information literacy skills: the professor, the librarian or a cooperative class. This question was developed according to SCONUL seven pillars of information literacy. The last 3 questions asked how important, the members of academic staff, consider the development of these skills for their students, in relation to exams performance, to writing essays and dissertations and to their professional career.

The electronic questionnaire link and directions were emailed to each and every one of the approximately 600 members of the academic staff. The number of the responders 114 (~19%), the almost equivalent response per school of the N.T.U.A., in combination with the profile of the responders (teaching grade and teaching experience) can be considered an adequate and valid sample for the purposes of this study.

It was discovered that search tools for scientific information are almost equally used and to a sufficient degree by the academic staff. However, in their crushing majority, they show an increased preference in using electronic resources. Contrarily, traditional library services are rarely used by the majority of the responders. Furthermore, while more than half would characterize their students' ability to search for scientific information poor and mediocre, and although they also consider the development of information literacy skills of their students important and very important, most of them show a clear preference to counsel their students on their own. Overall, they do not seem to support cooperation.

This study attempts to interpret its results, taking into consideration the modern environment and the new trends in the field of information science, as well as, the particularities of the institution in which it was conducted. It proposes ways of enhancing the role of the information scientist in users' perception of them, and ways of promoting the collaboration among academic staff and its library.

Keywords: Information Literacy, Academic Community, Opinions and views, Use and exploitation of the available information resources.

1. Εισαγωγή – Σκοπός της έρευνας

Ο σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας ήταν διπλός: α) να διερευνήσει το βαθμό χρήσης συγκεκριμένων «παραδοσιακών» υπηρεσιών μιας Ελληνικής ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης από τα μέλη του διδακτικού προσωπικού που αυτή εξυπηρετεί, ή καλείται να εξυπηρετήσει και β) να διερευνήσει τις αντιλήψεις του διδακτικού προσωπικού σε θέματα πληροφοριακής παιδείας, ώστε να εξαχθούν συμπεράσματα για το βαθμό συνεργασίας που θα μπορούσε να αναπτυχθεί ανάμεσα σε αυτά και τη βιβλιοθήκη.

Δύο βασικοί λόγοι για τους οποίους αποφασίστηκε η έρευνα να επικεντρωθεί στο διδακτικό προσωπικό ενός ακαδημαϊκού ιδρύματος είναι οι εξής: α) Θεωρείται ευνόητη και κοινή θέση για τους επιστήμονες της πληροφόρησης πως το διδακτικό προσωπικό αποτελεί έναν από τους βασικότερους μοχλούς που μπορεί να κινήσει, ή όχι, τη διαδικασία διάδοσης και εφαρμογής της πληροφοριακής παιδείας στα Πανεπιστήμια και τα Τ.Ε.Ι (Κορομπίλη, Σ. κ.α. 2007). Αυτό μπορεί να διαφανεί και μέσα από τη μέτρηση του βαθμού που το διδακτικό προσωπικό αξιοποιεί, ή όχι, τις πηγές και τις υπηρεσίες της

βιβλιοθήκης του, για την έρευνα, και κυρίως για τη διδασκαλία των γνωστικών αντικειμένων. β) Τα ελάχιστα αποτελέσματα που απέφερε η αναζήτηση σχετικής βιβλιογραφίας στην Ελληνική πραγματικότητα δείχνουν πως το θέμα «πληροφοριακή παιδεία και ακαδημαϊκό διδακτικό προσωπικό» αποτελεί ακόμα παρθένο έδαφος (Μάλλιμη, Α. και Νίτσος, Η. 2007, Korobili, S. & Tilikidou, I. 2005). Για το λόγο αυτό, παρόλο που η έρευνα αποτελεί περίπτωση μελέτης μιας συγκεκριμένης Ελληνικής ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης, της Κεντρικής Βιβλιοθήκης Ε.Μ.Π., παρουσιάζεται με λεπτομέρεια σε όλα της τα στάδια, έτσι ώστε, τόσο η μεθοδολογία της, όσο και τα συμπεράσματά της, να μπορούν να αξιοποιηθούν όχι μόνο από την ίδια τη βιβλιοθήκη, αλλά και από άλλες ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, που ενδιαφέρονται να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν δράσεις σχετικές με την πληροφοριακή παιδεία.

Η έρευνα σχεδιάστηκε και διεξήχθη από δύο μέλη της ομάδας εργασίας του Συλλογικού Καταλόγου των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΣΚΕΑΒ), σε συνεργασία με ένα μέλος του προσωπικού της Κεντρικής Βιβλιοθήκης Ε.Μ.Π. και έλαβε χώρα κατά τον Οκτώβριο-Νοέμβριο 2008.

Η διάρθρωση της παρούσας ανακοίνωσης έχει ως εξής:

- Στην ενότητα 2 παρουσιάζεται ο τρόπος σύνταξης του ερωτηματολογίου και οι ειδικοί στόχοι της έρευνας.
- Στην ενότητα 3 παρουσιάζεται το δείγμα της έρευνας, όπου γίνεται η σκιαγράφηση των ιδιοτήτων των διδασκόντων που απάντησαν στην έρευνα.
- Στην ενότητα 4 ως και 8 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας και ο σχολιασμός τους.
- Στην ενότητα 9 παρουσιάζονται τα συμπεράσματα και οι προτάσεις για περαιτέρω δράση.

2. Ερωτηματολόγιο – Ειδικοί Στόχοι της έρευνας

Για τους σκοπούς της έρευνας δημιουργήθηκε ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο του οποίου οι ερωτήσεις συντάχθηκαν ύστερα από μελέτη σχετικής βιβλιογραφίας (SCONUL, 2009, Bruce, C. 2004, Γαϊτάνου, Π. & Ρουγγέρη, Δ., 2007, Drever, E., 1995, Tashakkori, A. & Teddlie, C., 1998). Αρχικά, έγινε πιλοτική δοκιμή σε 5 εργαζόμενους της βιβλιοθήκης, αλλά μη βιβλιοθηκονόμους, προκειμένου να διαπιστωθούν τυχόν πρακτικά προβλήματα, όπως δύσκολες ή δυσνόητες ερωτήσεις, η σωστή σειρά εμφάνισης των ερωτήσεων ώστε να εξυπηρετεί όχι μόνο την έρευνα, αλλά και τη λογική κατανόησή τους από μη ειδήμονες. Ακολούθως, και μετά τις απαραίτητες διορθώσεις επιλέχθηκαν οι τελικές 28 κλειστές ερωτήσεις (όπου οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να απαντήσουν επιλέγοντας από μια γκάμα έτοιμων απαντήσεων) και 1 ανοιχτή ερώτηση (όπου οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να δώσουν τη δική τους απάντηση), με ειδικούς στόχους να διερευνηθούν τα παρακάτω θέματα:

- Η συχνότητα χρήσης εργαλείων αναζήτησης πληροφοριών από τους διδάσκοντες,
- η συχνότητα χρήσης «παραδοσιακών» υπηρεσιών της βιβλιοθήκης από τους διδάσκοντες,
- οι προτιμήσεις των διδασκόντων όταν κατευθύνουν τους φοιτητές τους στην αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας και ο χαρακτηρισμός της ικανότητας των φοιτητών σε αυτή την αναζήτηση,

- η επιλογή που οι διδάσκοντες θεωρούν καταλληλότερη ώστε να βοηθηθούν οι φοιτητές στην ανάπτυξη των 7 βασικών δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας, όπως αυτές ορίζονται από τη SCONUL,
- και η γνώμη των διδασκόντων σχετικά με το πόσο σημαντική θεωρούν για τους φοιτητές τους την ανάπτυξη αυτών των δεξιοτήτων, για τις επιδόσεις τους στις εξετάσεις, για την εκπόνηση εργασιών και για τη μετέπειτα επαγγελματική τους καριέρα.

Η υλοποίηση του ηλεκτρονικού (online) ερωτηματολογίου στηρίχθηκε σε ανοιχτού κώδικα (open source) λογισμικό, που αποτελεί και το κορυφαίο του είδους. Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκε το Lime survey v1.72, το οποίο, για την εύρυθμη λειτουργία του, απαιτεί τα επίσης ανοιχτού κώδικα προγράμματα Apache, MySQL, και PHP. Ως λειτουργικό, χρησιμοποιήθηκαν Windows XP, αλλά η χρήση κάποιου ανοιχτού κώδικα λειτουργικού είναι επίσης δυνατή.

3. Τα χαρακτηριστικά του δείγματος της έρευνας

Για τον εντοπισμό του διδακτικού προσωπικού χρησιμοποιήθηκαν οι ιστοσελίδες των 9 σχολών του Ε.Μ.Π. (NTUA, 2009). Στη συνέχεια συντάχθηκε ηλεκτρονική επιστολή (cover email), η οποία απευθυνόταν ονομαστικά στο κάθε μέλος διδακτικού προσωπικού, προσκαλώντας το να συμμετάσχει στην έρευνα μέσα από ειδικό σύνδεσμο (link) που οδηγούσε στην ηλεκτρονική διεύθυνση του ερωτηματολογίου. Η επιστολή απεστάλη μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email) ξεχωριστά σε καθένα από τα 600, κατά προσέγγιση, μέλη του διδακτικού προσωπικού και των 9 Σχολών του Ε.Μ.Π., μέσα σε διάστημα δύο ημερών. Αξίζει να αναφερθεί ότι η μεγαλύτερη απόκριση σημειώθηκε τις αμέσως επόμενες ημέρες. Θεωρείται ότι σε αυτό συνέβαλαν τόσο η σύντομη και κατανοητή επιστολή, που απευθυνόταν προσωπικά σε κάθε μέλος, όσο και η ηλεκτρονική μορφή του ερωτηματολογίου, που διευκόλυνε σημαντικά τη συμπλήρωσή του.

Προκειμένου για την καλύτερη σκιαγράφηση του προφίλ και των χαρακτηριστικών του διδακτικού προσωπικού, αυτό κλήθηκε να απαντήσει αρχικά στις εξής 3 ερωτήσεις:

1^η Ερώτηση: Επιλέξτε ιδιότητα (1.καθηγητής /καθηγήτρια, 2.αναπληρωτής καθηγητής /αναπληρώτρια καθηγήτρια, 3. επίκουρος, 4. λέκτορας, 5. άλλο),

2^η Ερώτηση: Επιλέξτε πόσα έτη διδάσκετε στο Ε.Μ.Π. (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11-15, 15-20, 20+),

3^η Ερώτηση: Σε ποια σχολή ανήκετε (1-Πολιτικών Μηχανικών, 2-Μηχανολόγων Μηχανικών, 3-Ηλεκτρολόγων Μηχανικών & Μηχανικών Υπολογιστών, 4-Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, 5-Χημικών Μηχανικών, 6-Αγρονόμων & Τοπογράφων Μηχανικών, 7-Μηχανικών Μεταλλείων Μεταλλουργών, 8-Ναυπηγών Μηχανολόγων Μηχανικών, 9-Εφαρμοσμένων Μαθηματικών & Φυσικών Επιστημών).

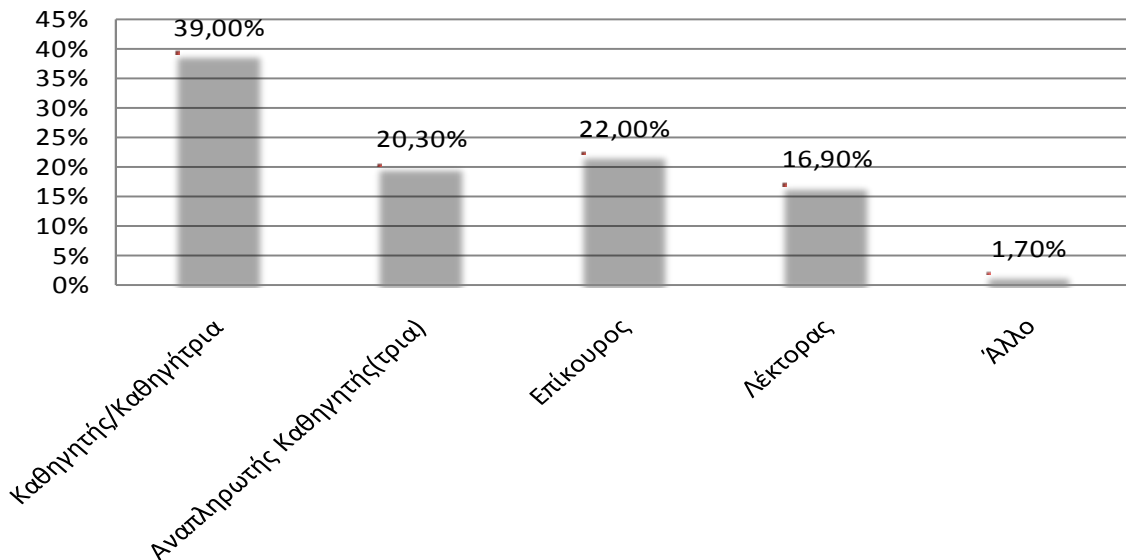
Το πλήθος των απαντήσεων, 114 (~19% του συνολικού πληθυσμού του διδακτικού προσωπικού του ιδρύματος), οι ιδιότητες όσων απάντησαν (διδακτική βαθμίδα και διδακτική εμπειρία), σε συνδυασμό με την ισόποση κατά μέσο όρο κατανομή απαντήσεων ανά σχολή του Ε.Μ.Π., συνιστούν ένα ικανό και αξιόπιστο δείγμα για το σκοπό της έρευνας.

Αναλυτικότερα, στην **1^η Ερώτηση**: Επιλέξτε ιδιότητα (

Εικόνα 1), ο γενικός μέσος όρος και των 4 διδακτικών βαθμίδων που απάντησαν είναι 24,55%. Για τους αναπληρωτές και τους επίκουρους μαζί, η απόκλιση από το γενικό μέσο όρο δεν ξεπερνάει το -4%, και για τους λέκτορες το -7%. Δηλαδή για 3 από τις 4 βαθμίδες η απόκλιση από το γενικό μέσο όρο δεν ξεπερνάει το -5,5%. Οπότε, η κατανομή των απαντήσεων ανά διδακτική βαθμίδα μπορεί να θεωρηθεί ισόποση, τουλάχιστον για τις 3 αυτές βαθμίδες.

Εκείνη που ξεπερνάει αρκετά το γενικό μέσο όρο είναι η διδακτική βαθμίδα του καθηγητή (+14%), η οποία όμως, αποτελεί και τον πυρήνα του συνόλου των μελών του διδακτικού προσωπικού του ιδρύματος. Επομένως, θεωρείται ότι τα ποσοστά που απάντησαν ανά βαθμίδα αντικατοπτρίζουν ορθά τον πραγματικό πληθυσμό των μελών Δ.Ε.Π. του Ε.Μ.Π.

Διδακτικό προσωπικό Ε.Μ.Π. Επιλέξτε ιδιότητα:

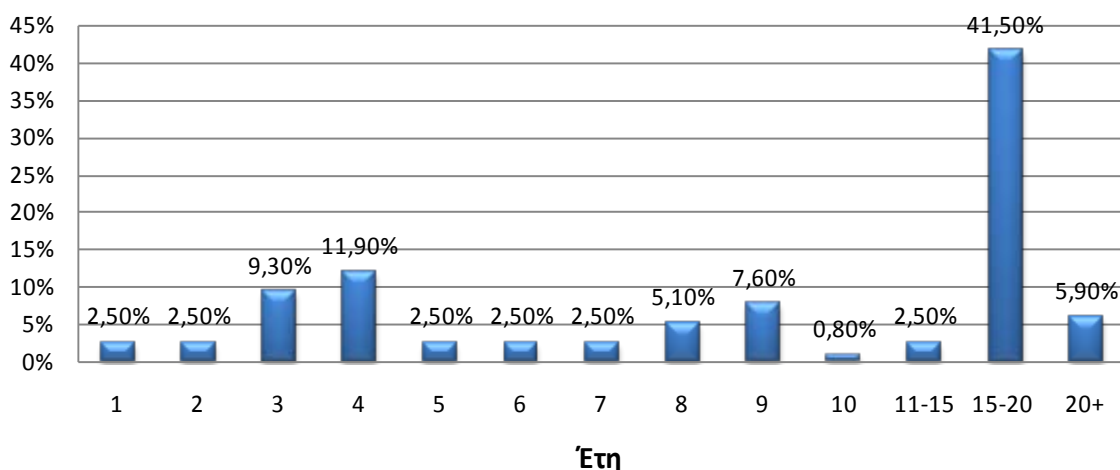


Εικόνα 1. Διδακτική Βαθμίδα

Αυτή η τελευταία υπόθεση για τον πραγματικό πληθυσμό επιβεβαιώνονται και από τα αποτελέσματα της **2ης Ερώτησης**: Επιλέξτε πόσα έτη διδάσκετε στο Ε.Μ.Π., (

Εικόνα 2) όπου περίπου οι μισοί από όσους απάντησαν (41,5%) διδάσκουν στο ίδρυμα 15-20 έτη, παρόλο που θα περίμενε κανείς ότι νεώτεροι σε διδακτική εμπειρία, με πιθανώς πιο σύγχρονες αντιλήψεις περί διδασκαλίας, θα ανταποκρίνονταν σε μεγαλύτερο βαθμό σε αυτό του είδους την έρευνα. Πάντως, σημαντικό είναι ότι υπήρξαν απαντήσεις από τα μέλη όλων των άλλων βαθμίδων και με ποικίλου χρόνου διδακτική εμπειρία, χωρίς μεγάλες αποκλίσεις από το γενικό μέσο όρο διδακτικής βαθμίδας και διδακτικής εμπειρίας.

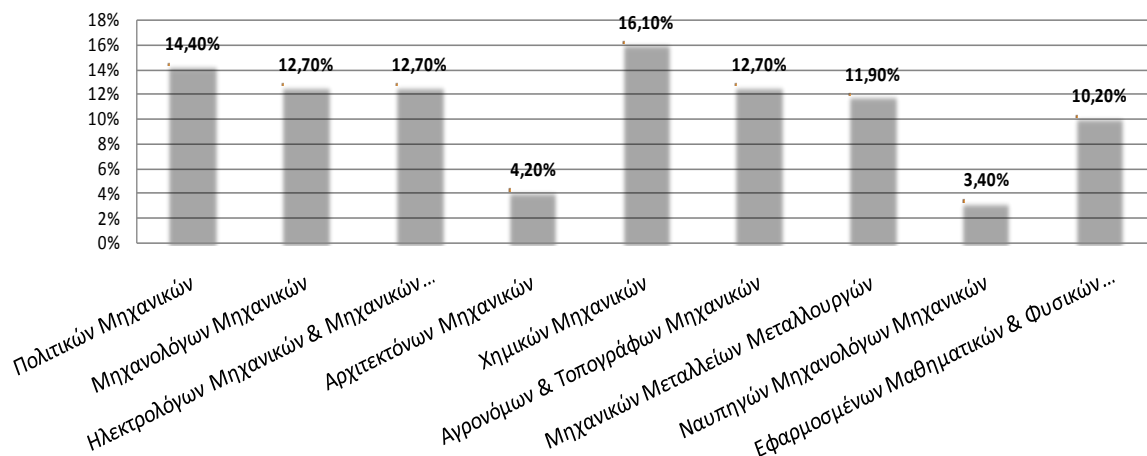
Επιλέξτε πόσα έτη διδάσκετε στο Ε.Μ.Π.



Εικόνα 2. Διδακτική Εμπειρία

Αναφορικά με την **3^η Ερώτηση**: Σε ποια σχολή ανήκετε, η κατανομή ανάμεσα στις σχολές εμφανίζεται σχεδόν ισόποση (~13% κατά μέσο όρο για 7 από τις 9 σχολές) με μικρές αποκλίσεις της τάξεως του 2 με 2,2% συν-πλην. Οι μόνες 2 από τις 9 σχολές με εμφανώς μικρό ποσοστό απόκρισης είναι η σχολή των Αρχιτεκτόνων Μηχανικών (4,2%) και η σχολή των Ναυπηγών Μηχανολόγων Μηχανικών (3,4%) (Εικόνα 3).

Σε ποιά σχολή ανήκετε;



Εικόνα 3. Σχολή που ανήκουν

Οι πιθανοί λόγοι μικρής απόκρισης για τη σχολή των Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, είναι το γεγονός ότι αποτελεί τη μόνη σχολή που στεγάζεται στο συγκρότημα της Πατησίων και εξυπηρετείται από το εκεί παράρτημα της Κεντρικής Βιβλιοθήκης Ε.Μ.Π. Παρόλο που το παράρτημα αποτελεί αδιάσπαστο κομμάτι του συνολικού συστήματος πηγών και υπηρεσιών της Κεντρικής Βιβλιοθήκης Ε.Μ.Π., πιθανώς η διαφορετική νοοτροπία του διδακτικού προσωπικού, αλλά και φύση των γνωστικών αντικειμένων της συγκεκριμένης σχολής, καθώς και η γεωγραφική απόσταση από την Κεντρική Βιβλιοθήκη, να λειτούργησε αποτρεπτικά στο να απαντηθεί το σχετικό ερωτηματολόγιο. Από την άλλη

πλευρά, η σχολή Ναυπηγών Μηχανολόγων Μηχανικών αποτελεί τη σχολή με το μικρότερο αριθμό σε διδακτικό προσωπικό, συγκριτικά με τις υπόλοιπες σχολές, (πράγμα που φάνηκε από την ιστοσελίδα της σχολής), και αυτός μπορεί να είναι ένας πιθανός λόγος μικρής απόκρισης.

4. Η συχνότητα χρήσης εργαλείων αναζήτησης πληροφοριών

Οι ερωτήσεις 4 ως και 7 με γενικό τίτλο: «Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε τα παρακάτω εργαλεία για αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας;» έγιναν με τη λογική να διερευνηθεί εάν οι διδάσκοντες-χρήστες της πληροφορίας εμπιστεύονται και επιλέγουν κυρίως να χρησιμοποιούν τα εργαλεία και τις πηγές που τους προσφέρει η βιβλιοθήκη – εάν δηλαδή η βιβλιοθήκη ικανοποιεί τις ανάγκες τους σε αυτόν τον τομέα, ή εάν επιλέγουν να στραφούν σε άλλα εργαλεία και πηγές.

Ο ειδικός τίτλος για κάθε ερώτηση είναι:

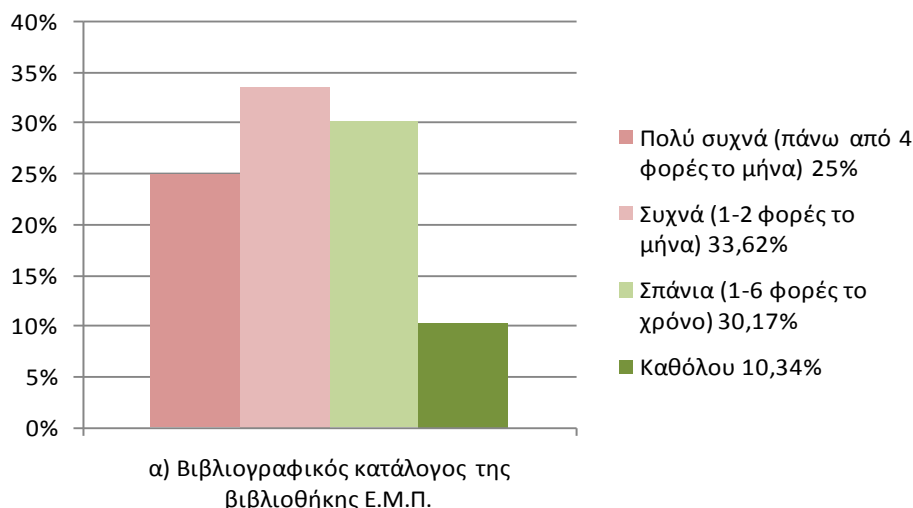
4^η Ερώτηση: Βιβλιογραφικός κατάλογος της βιβλιοθήκης Ε.Μ.Π.

5^η Ερώτηση: Συλλογικός Κατάλογος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

6^η Ερώτηση: Ηλεκτρονικές πηγές μέσω της ιστοσελίδας Ε.Μ.Π.

7^η Ερώτηση: ΆΛΛΟ

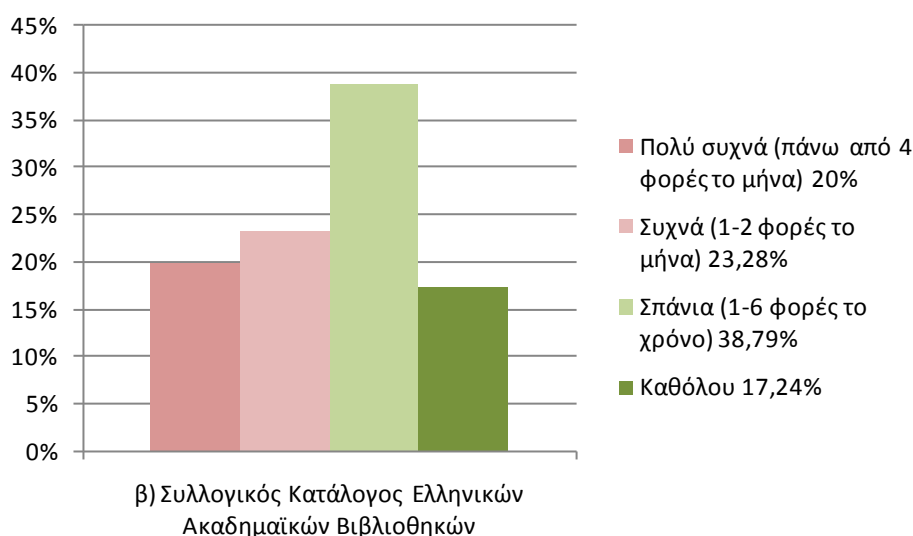
Συγκεκριμένα, ο βιβλιογραφικός κατάλογος της βιβλιοθήκης Ε.Μ.Π. χρησιμοποιείται πολύ συχνά και συχνά από το ~59% και από σπάνια ως καθόλου από το υπόλοιπο ποσοστό (Εικόνα 4). Δύο πιθανοί λόγοι που ένα ~40% χρησιμοποιεί το βιβλιογραφικό κατάλογο σπάνια ή καθόλου είναι: α) η φύση των γνωστικών αντικειμένων που διδάσκονται στο Ε.Μ.Π. (κυρίως εφαρμοσμένες, φυσικές επιστήμες, μαθηματικά και τεχνολογία) συνδέεται με τομείς που εξελίσσονται ταχύτατα. Για το λόγο αυτό τα παραπάνω γνωστικά αντικείμενα βασίζονται κυρίως σε πιο σύγχρονη βιβλιογραφία, η οποία παραδοσιακά διακινούταν μέσω περιοδικών και πλέον μέσω ηλεκτρονικών μέσων, και β) το γεγονός ότι οι διδάσκοντες καλύπτονται για τα πολύ ειδικά θέματα, με τα βιβλία που οι ίδιοι παραγγέλλουν, μέσω κονδυλίων του Ε.Μ.Π. Τα βιβλία αυτά, ενώ περνούν από τη βιβλιοθήκη για εισαγωγή στον κατάλογο, στη συνέχεια στέλνονται στις επιμέρους βιβλιοθήκες των σχολών του Ε.Μ.Π. που δεν αποτελούν παραρτήματα της Κεντρικής Βιβλιοθήκης, παρά χωριστές βιβλιοθήκες με δικό τους κανονισμό λειτουργίας και σε πολλές περιπτώσεις «ιδιοσυγκρασιακά» οργανωμένες, χωρίς βιβλιοθηκονομικό σύστημα και εξειδικευμένο προσωπικό.



Εικόνα 4. Βιβλιογραφικός Κατάλογος Ε.Μ.Π.

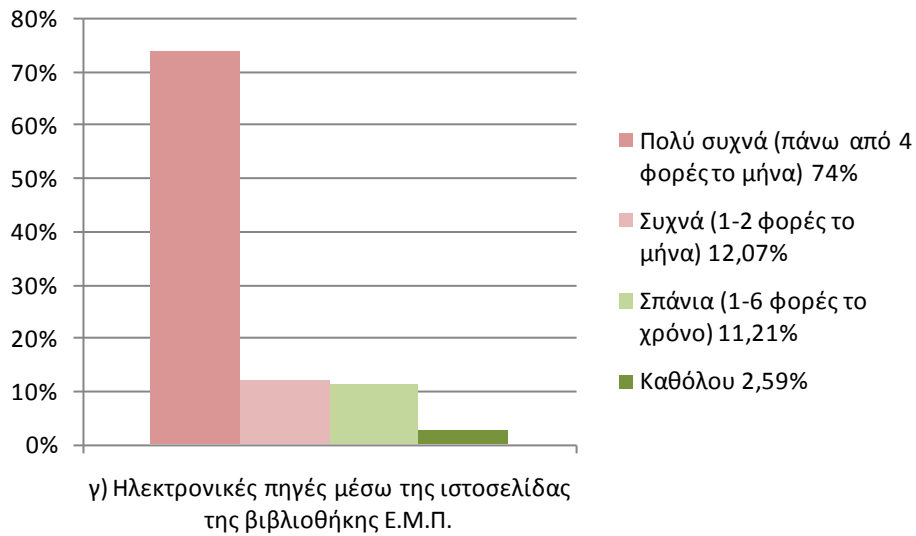
Αντίστοιχα, ο Συλλογικός Κατάλογος των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών χρησιμοποιείται από το ~56% σπάνια και καθόλου. Όμως το ποσοστό που τον χρησιμοποιεί συχνά και πολύ συχνά φτάνει το 43% και θεωρείται ότι είναι σημαντικό, αν ληφθεί υπόψη το σχετικά μικρό διάστημα «επίσημης» λειτουργίας του, από το Μάιο του 2007 (Εικόνα 5).

Πάντως, μια προσπάθεια να προωθηθεί η αύξηση της χρήσης του ΣΚΕΑΒ ως εργαλείου αναζήτησης επιστημονικής πληροφορίας, μπορεί να οδηγήσει στην αύξηση χρήσης των επιμέρους καταλόγων των βιβλιοθηκών-μελών. Ο λόγος είναι ότι οι διδάσκοντες-χρήστες της πληροφορίας, με τις αυξημένες απαιτήσεις σε βιβλιογραφία, ανακαλύπτουν ότι έχουν στη διάθεσή τους πολύ μεγαλύτερο πλούτο πληροφορίας από αυτόν που βρίσκουν στη βιβλιοθήκη τους, και μάλιστα μέσα από έναν ενιαίο δικτυακό τόπο, που αποτελεί πηγή ήδη αξιολογημένων τεκμηρίων. Τα τεκμήρια αυτά εμπεριέχουν πολύτιμη γνώση παντός επιστητού, ίσως ακόμα δυσεύρετο σε ηλεκτρονική μορφή, στον οποίο μπορούν να έχουν φυσική πρόσβαση μέσω της υπηρεσίας του διαδανεισμού.



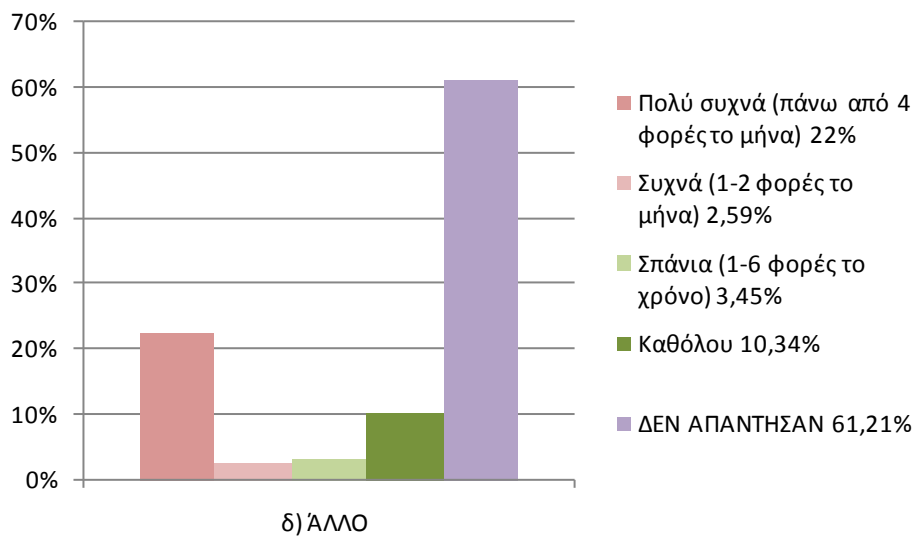
Εικόνα 5. ΣΚΕΑΒ

Οι ηλεκτρονικές πηγές χρησιμοποιούνται πολύ συχνά και συχνά από το ~84,5% και από σπάνια ως καθόλου από το υπόλοιπο ποσοστό (Εικόνα 6).



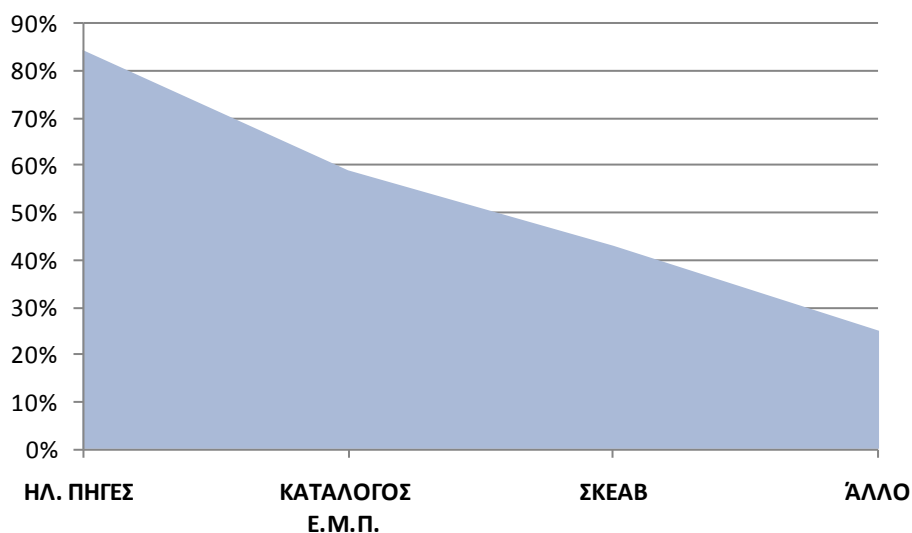
Εικόνα 6. Ηλεκτρονικές Πηγές – μέσω Ε.Μ.Π & Heal-Link

Τέλος, για την επιλογή ΆΛΛΟ το ποσοστό που δεν απάντησε φτάνει το ~61%, ενώ μόλις το 22% χρησιμοποιεί πολύ συχνά άλλα εργαλεία (Εικόνα 7).

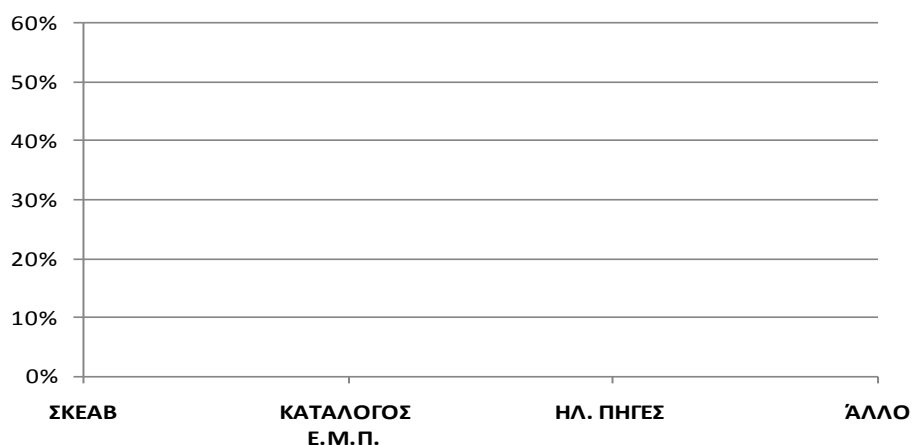


Εικόνα 7. Άλλες Πηγές

Μια συνολική θεώρηση της συχνότητας χρήσης εργαλείων για αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας δείχνει ότι αυτά που προσφέρονται από τη βιβλιοθήκη ή μέσα από την ιστοσελίδα της, χρησιμοποιούνται σε μέτριο βαθμό (50%) ως προς τη χρήση των βιβλιογραφικών καταλόγων, και σε αρκετά ικανοποιητικό βαθμό ως προς τη χρήση των ηλεκτρονικών πηγών, με το ~84,5% να τις χρησιμοποιεί πολύ συχνά και συχνά (Εικόνα 8, Εικόνα 9), κυρίως εξαιτίας της φύσης των γνωστικών αντικειμένων που διδάσκονται στο ίδρυμα, όπως εξηγήθηκε παραπάνω.



Εικόνα 8. Χρήση εργαλείων πολύ συχνά & συχνά



Εικόνα 9. Χρήση εργαλείων σπάνια & καθόλου

5. Η συχνότητα χρήσης «παραδοσιακών» υπηρεσιών της βιβλιοθήκης

Η ερώτηση 8 και οι ερωτήσεις 9 ως και 13 με γενικό τίτλο: «Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε τις παρακάτω υπηρεσίες της Κεντρικής Βιβλιοθήκης Ε.Μ.Π. (είτε έχετε κάρτα μέλους, είτε όχι);» έγιναν με τη λογική να διερευνηθεί εάν οι διδάσκοντες αποτελούν ενεργά μέλη της βιβλιοθήκης. Σημειώνεται ότι οι χρήστες-μέλη της βιβλιοθήκης μπορούν να κάνουν χρήση σε 3 από τις 5 παρακάτω λεγόμενες «παραδοσιακές» υπηρεσίες και μέσω διαδικτύου. Πρόκειται για την ανανέωση και την κράτηση υλικού, καθώς και για το διαδανεισμό άρθρων.

Τα αποτελέσματα συνολικά έδειξαν ότι οι «παραδοσιακές» υπηρεσίες που παρέχονται από τη βιβλιοθήκη χρησιμοποιούνται από σπάνια ως καθόλου από τη συντριπτική πλειοψηφία των διδασκόντων που απάντησαν, παρόλο που πάνω από το 70% διαθέτει κάρτα μέλους.

Αναλυτικότερα:

8^η Ερώτηση: Έχετε κάρτα μέλους στην Κεντρική Βιβλιοθήκη Ε.Μ.Π.; (Εικόνα 10).



Εικόνα 10. Κάρτα μέλους βιβλιοθήκης

Το γεγονός ότι ένα ~26% των διδασκόντων που δε διαθέτει κάρτα μέλους, απάντησε στο ερωτηματολόγιο, είναι ενθαρρυντικό γιατί αποτελεί ένδειξη ότι ενδιαφέρεται τουλάχιστον να σχολιάσει θέματα που αφορούν τη βιβλιοθήκη.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των ερωτήσεων 9-13 με γενικό τίτλο: «Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε τις παρακάτω υπηρεσίες της Κεντρικής Βιβλιοθήκης Ε.Μ.Π. (είτε έχετε κάρτα μέλους, είτε όχι);». Σημειώνεται ότι η φράση στην παρένθεση αναφέρθηκε γιατί, σπάνια και κατ' εξαίρεση, οι παρακάτω υπηρεσίες παρέχονται σε διδάσκοντες του Ε.Μ.Π. που δε διαθέτουν κάρτα μέλους. Ωστόσο, όταν προσεγγίζουν τη βιβλιοθήκη, ενημερώνονται για την απόκτηση κάρτας μέλους, ώστε οι μελλοντικές τους συναλλαγές να γίνονται σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας της βιβλιοθήκης και με αποτελεσματικότερο τρόπο.

9^η Ερώτηση: Δανεισμός υλικού (

Εικόνα 11).



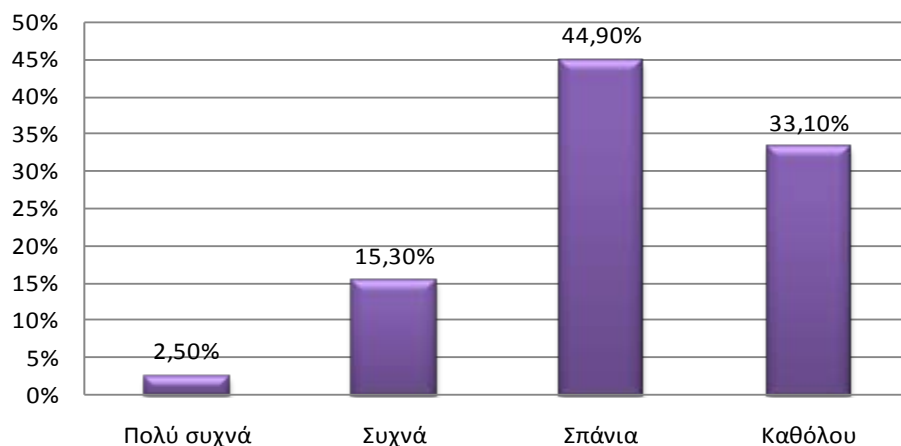
Εικόνα 11. Δανεισμός υλικού

Παρόλο που, όπως προαναφέρθηκε, ο βιβλιογραφικός κατάλογος της βιβλιοθήκης Ε.Μ.Π. χρησιμοποιείται πολύ συχνά και συχνά από το ~59%, μόνο το ~33% δανείζεται υλικό με την ίδια συχνότητα που χρησιμοποιεί τον κατάλογο. Αυτό το δεδομένο, προσθετικά με το ~65% που δανείζεται σπάνια ή καθόλου, ενισχύει τις εκτιμήσεις που διατυπώθηκαν στην ενότητα 4 για την 4^η Ερώτηση, αναφορικά με τη φύση των γνωστικών αντικειμένων που διδάσκονται στο Ε.Μ.Π. και με την ύπαρξη μικρών βιβλιοθηκών ανά σχολή.

10^η Ερώτηση: Ανανέωση δανεισμού (Εικόνα 12).

Φυσικό επακόλουθο αυτής της τάσης είναι η υπηρεσία της ανανέωσης δανεισμού να χρησιμοποιείται ακόμα λιγότερο με το 78% να τη χρησιμοποιεί από σπάνια ως καθόλου.

β) Ανανέωση δανεισμού

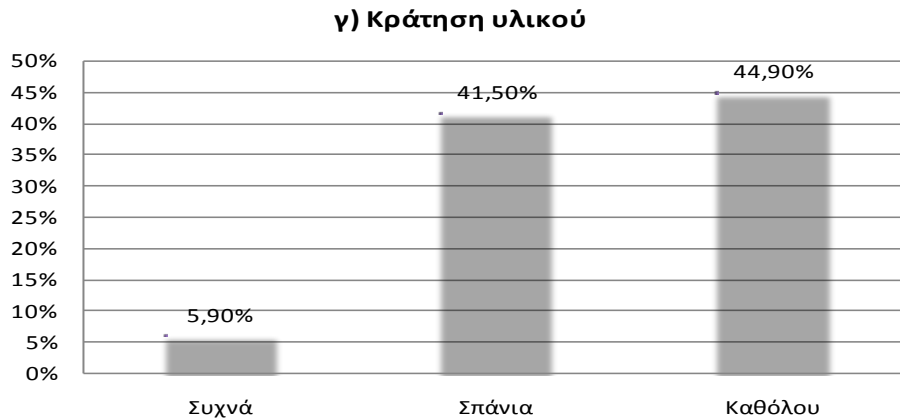


Εικόνα 12. Ανανέωση δανεισμού

11^η Ερώτηση: Κράτηση υλικού (

Εικόνα 13).

Αναφορικά με την υπηρεσία κράτησης υλικού, η οποία χρησιμοποιείται ακόμα σπανιότερα ή και καθόλου από το ~86%, μπορεί να υποτεθεί μόνο ότι τα αντίτυπα ανά τεκμήριο, πιθανώς επαρκούν για να καλύψουν τις ανάγκες των χρηστών, αλλά όχι ότι δεν γνωρίζουν για την υπηρεσία. Γιατί, για παράδειγμα, μέσα από την εμπειρία του βιβλιοθηκονόμου στο γραφείο πληροφοριών και εξυπηρέτησης χρηστών διαπιστώνεται ότι κάποιος που μπήκε στη διαδικασία να αναζητήσει ένα τεκμήριο στον κατάλογο και το βρήκε δανεισμένο, εάν πραγματικά το χρειάζεται θα ζητήσει περισσότερες πληροφορίες για το πότε και πως μπορεί να το δανειστεί. Με αυτή τη λογική, σχεδόν απορρίπτεται η υπόθεση ότι οι διδάσκοντες δε γνωρίζουν για την υπηρεσία.



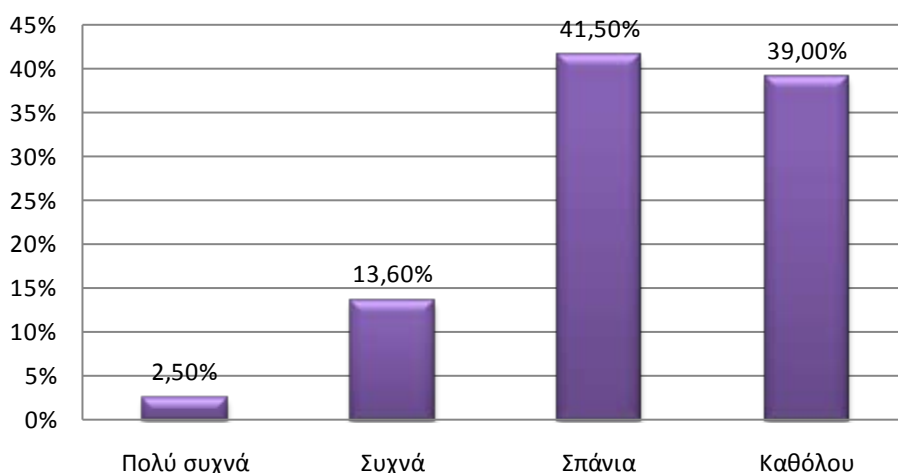
Εικόνα 13. Κράτηση υλικού

12^η Ερώτηση: Διαδανεισμός άρθρων & **13^η Ερώτηση:** Διαδανεισμός βιβλίων.

Σύμφωνα με την εμπειρία όσων εργάζονται στην υπηρεσία διαδανεισμού μιας ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης, όσο μεγαλύτερη είναι η συλλογή της τόσο περισσότερα είναι τα αιτήματα διαδανεισμού που αυτή δέχεται από άλλες βιβλιοθήκες (Κουής, Δ. (2007). Ωστόσο αυτό φαίνεται να μην ισχύει για τα αιτήματα διαδανεισμού που δέχεται η βιβλιοθήκη από τα ίδια της τα μέλη, και εν προκειμένω από το διδακτικό προσωπικό. Ένας πιθανός λόγος είναι ότι τα μέλη του διδακτικού προσωπικού φαίνεται να καλύπτονται από την ήδη μεγάλη συλλογή της βιβλιοθήκης σε περιοδικά και βιβλία ή και από τη συλλογή της βιβλιοθήκης της σχολής τους. Ειδικά όσον αφορά τα περιοδικά, το διδακτικό προσωπικό εκτιμάται με σιγουριά ότι καλύπτεται ικανοποιητικά από τις ηλεκτρονικές πηγές μέσω Ε.Μ.Π. & της Heal – Link, δεδομένο που φάνηκε και από το ποσοστό χρήσης αυτών. Η συγκεκριμένη υπόθεση ενισχύεται και από τα αποτελέσματα της έρευνας που δείχνουν ότι 80,5% χρησιμοποιεί την υπηρεσία διαδανεισμού άρθρων από σπάνια ως καθόλου (Εικόνα 14) και 83,9 % χρησιμοποιεί την υπηρεσία διαδανεισμού βιβλίων επίσης από σπάνια ως καθόλου (

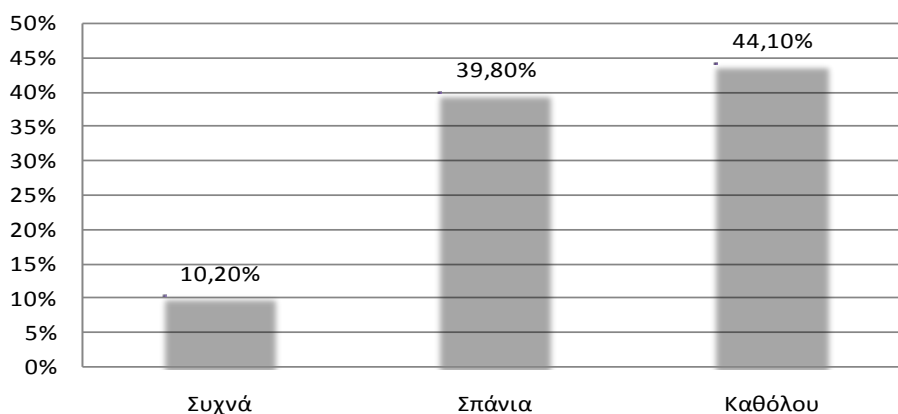
Εικόνα 15).

δ) Διαδανεισμός άρθρων



Εικόνα 14. Διαδανεισμός άρθρων

ε) Διαδανεισμός βιβλίων



Εικόνα 15. Διαδανεισμός βιβλίων

6. Οι προτιμήσεις των διδασκόντων όταν κατευθύνουν τους φοιτητές τους στην αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας και ο χαρακτηρισμός της ικανότητας των φοιτητών σε αυτή την αναζήτηση

Αφού σκιαγραφήθηκε το προφίλ του διδάσκοντα για τα μέσα και τις υπηρεσίες που αφορούν την αναζήτηση της πληροφορίας και την πρόσβαση σε αυτή, παρακάτω παρουσιάζονται και αναλύονται οι προτιμήσεις του, όταν πια δεν είναι ο ίδιος χρήστης της πληροφορίας, και καλείται να κατευθύνει τους φοιτητές του στην αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας, δηλαδή όταν εμπλέκεται στη διαδικασία προώθησης και εφαρμογής της πληροφοριακής παιδείας, είτε εκούσια, είτε ακούσια, είτε ορθά, είτε όχι.

Συγκεκριμένα οι διδάσκοντες ερωτήθηκαν:

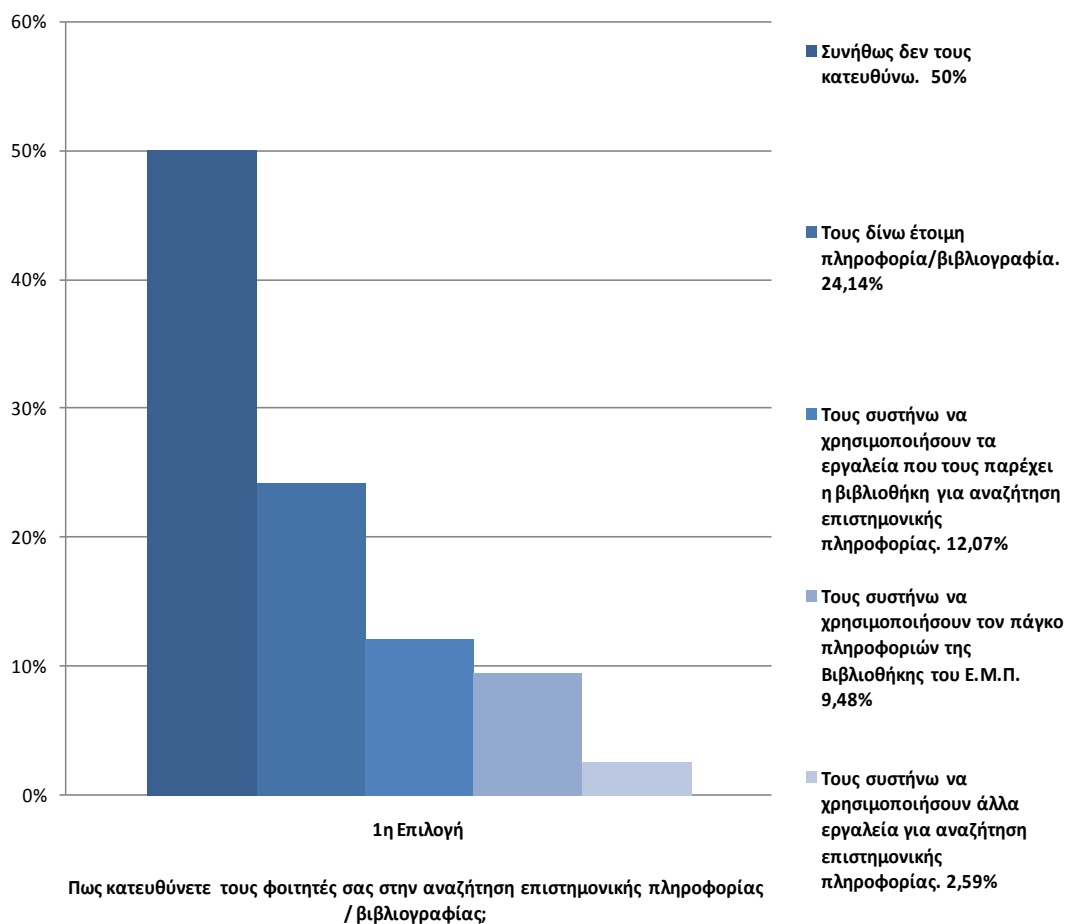
14^η Ερώτηση: Πως κατευθύνετε τους φοιτητές σας στην αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας / βιβλιογραφίας; Διευκρινίζεται ότι όφειλαν να βάλουν στη σειρά τις εξής 5

πρακτικές, ξεκινώντας από αυτή που ακολουθούν συχνότερα και τελειώνοντας με αυτή που ακολουθούν σπανιότερα. Για την αποτελεσματικότερη ανάλυση των αποτελεσμάτων, η κάθε μία από τις παρακάτω πρακτικές συνοδεύεται στο παρόν κείμενο, και όχι στο ερωτηματολόγιο, ώστε να μην επηρεαστούν οι απαντήσεις τους, από τον χαρακτηρισμό θετική, αρνητική ή ουδέτερη σε σχέση με το πόσο πλησιάζει ή όχι τη φιλοσοφία της πληροφοριακής παιδείας:

- α) Τους δίνω έτοιμη πληροφορία / βιβλιογραφία (αρνητική).
- β) Τους συστήνω να συμβουλευονται την / το βιβλιοθηκονόμο στο γραφείο πληροφοριών της βιβλιοθήκης του Ε.Μ.Π (θετική).
- γ) Τους συστήνω να χρησιμοποιούν τα εργαλεία που τους παρέχει η βιβλιοθήκη για αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας (θετική).
- δ) Τους συστήνω να χρησιμοποιούν άλλα εργαλεία για αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας (θετική).
- ε) Συνήθως δεν τους κατευθύνω (ουδέτερη).

Σύμφωνα με το προφίλ που σκιαγραφήθηκε στις δύο προηγούμενες ενότητες, θα εκτιμούσε κανείς, ότι η πρώτη σε προτίμηση πρακτική των περισσότερων διδασκόντων θα ήταν η γ), εφόσον το προφίλ τους παρουσιάζει πολύ περισσότερο ως χρήστες ηλεκτρονικών μέσων και υπηρεσιών, και μάλιστα αυτών που παρέχονται από τη βιβλιοθήκη, και πολύ λιγότερο ως χρήστες «παραδοσιακών» μέσων και υπηρεσιών, όπως για παράδειγμα η β). Σύμφωνα με την προηγούμενη ενότητα βέβαια, οι διδάσκοντες δεν ερωτήθηκαν αν θα συμβουλευόταν την / το βιβλιοθηκονόμο, αλλά οι σπάνιες ως καθόλου επισκέψεις ενός 65,2 % στη βιβλιοθήκη για να δανειστούν υλικό αποτελεί, αν όχι απόδειξη, τουλάχιστον ένδειξη της νοοτροπίας των διδασκόντων, συνολικά για τις παραδοσιακές υπηρεσίες που λαμβάνουν χώρα στο γραφείο εξυπηρέτησης των χρηστών.

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι πράγματι η γ) είναι 1^η επιλογή, αλλά μόνο για το 12,07%, ενώ το 50%, δηλαδή το μεγαλύτερο εμφανιζόμενο ποσοστό, ως 1^η επιλογή συνηθίζει να μην τους κατευθύνει και το 24,14%, δηλαδή το αμέσως επόμενο μεγαλύτερο ποσοστό, τους δίνει έτοιμη πληροφορία /βιβλιογραφία. (Εικόνα 16).



Εικόνα 16. Πως κατευθύνετε τους φοιτητές σας στην αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας / βιβλιογραφίας ως 1η επιλογή;

Σε σχέση με τις αρχικές εκτιμήσεις, που προέβλεπαν πως η β) επιλογή, δηλαδή το να συστήνει στους φοιτητές να συμβουλευονται την /το βιβλιοθηκονόμο στο γραφείο πληροφοριών της βιβλιοθήκης του Ε.Μ.Π., θα ήταν τελευταία στις προτιμήσεις, εντούτοις προτιμάται από το 35,34%. Το συγκεκριμένο ποσοστό αποτελεί το μεγαλύτερο εμφανιζόμενο ποσοστό της 2^{ης} επιλογής, γεγονός το οποίο είναι αρκετά ενθαρρυντικό γιατί προσεγγίζει θετικά την ιδέα της πληροφοριακής παιδείας (Εικόνα 17).

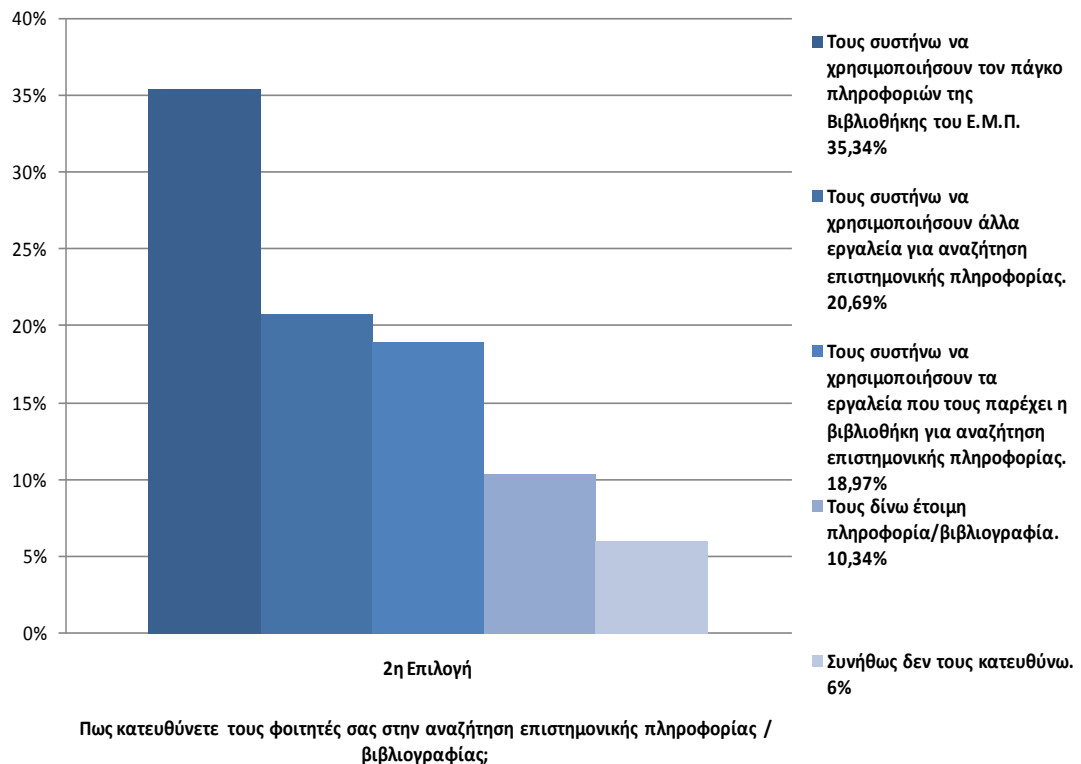
Αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι το αμέσως επόμενο μεγαλύτερο ποσοστό (20,69%), για τη 2^η επιλογή, προτιμά να συστήνει στους φοιτητές τη χρήση ΆΛΛΩΝ εργαλείων, παρόλο που όπως φάνηκε στην 7^η ερώτηση οι ίδιοι οι διδάσκοντες δεν τα χρησιμοποιούν. Στο σημείο αυτό παρεμβάλλεται για λόγους οικονομίας και επειδή σχετίζεται με τα ΆΛΛΑ εργαλεία, η αμέσως επόμενη ερώτηση, η οποία υπήρξε και η μοναδική ανοιχτή ερώτηση.

15^η Ερώτηση: Τα εργαλεία που τους συστήνω να χρησιμοποιούν, για αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας, είναι συνήθως: (παρακαλώ περιγράψτε).

Η συγκεκριμένη ερώτηση, που αφορούσε όσους διδάσκοντες συστήνουν στους φοιτητές τους να χρησιμοποιούν ΆΛΛΑ εργαλεία έφερε λίγα και γενικά αποτελέσματα ως προς το ποια είναι τα ΆΛΛΑ εργαλεία. Σημειώνεται ότι δεν απαντήθηκε από όλους εκείνους που την επέλεξαν ως 2^η συχνότερη πρακτική στη σειρά. Οι περισσότεροι πάντως δήλωσαν ότι

χρησιμοποιούν γενικά το διαδίκτυο, με αναφορές στο googlescholar, επαγγελματικές ενώσεις, ενημερώσεις από εκδότες κλπ.

Συνεχίζοντας με τη 14^η ερώτηση, η επιλογή του να συστήνουν στους φοιτητές τα εργαλεία που τους παρέχει η βιβλιοθήκη για αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας, παραμένει σταθερά στην 3^η θέση τόσο στην Εικόνα 16, όσο και στην Εικόνα 17, αντίθετα και πάλι με τις αρχικές εκτιμήσεις που την «ήθελαν» πρώτη.



Εικόνα 17. Πως κατευθύνετε τους φοιτητές σας στην αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας / βιβλιογραφίας ως 2η επιλογή;

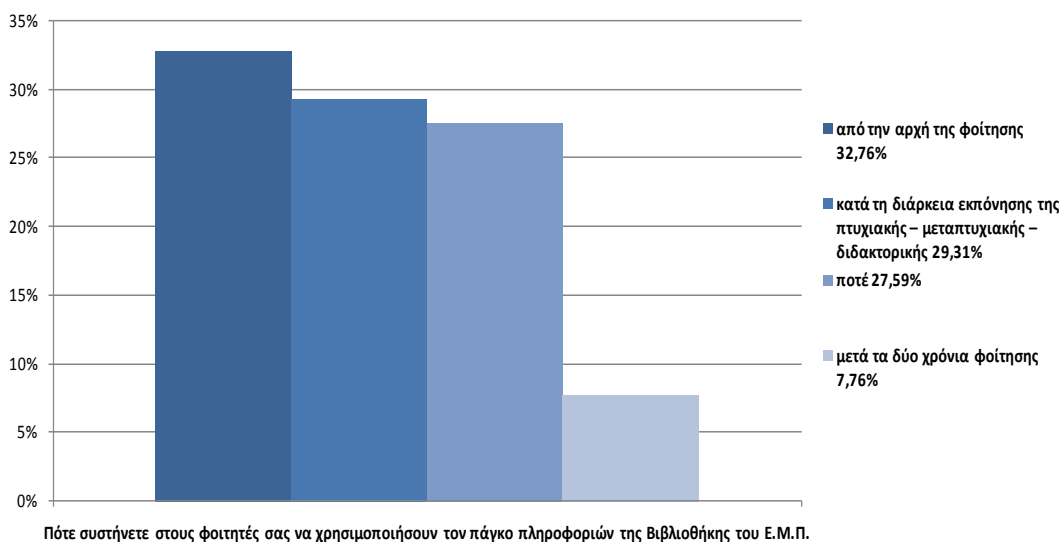
Το ερώτημα που γεννάται είναι γιατί το 50% θέλει ως 1^η επιλογή να μην κατευθύνει τους φοιτητές, πρακτική που χαρακτηρίστηκε ως ουδέτερη σε σχέση με τη φιλοσοφία της πληροφοριακής παιδείας, μόνο και μόνο γιατί δεν είναι ακόμα γνωστό αν οι διδάσκοντες την επιλέγουν επειδή εμπιστεύονται τις ικανότητες των φοιτητές τους ή για άλλους λόγους, όπως για παράδειγμα η εφαρμογή διδακτικού μοντέλου που δεν ευνοεί την ανάπτυξή της. Επιπλέον, ερώτημα αποτελεί και γιατί το 24,14% επιλέγει επίσης ως 1^η πρακτική να δίνει στους φοιτητές έτοιμη πληροφορία / βιβλιογραφία. Άραγε το ποσοστό αυτό δεν εμπιστεύεται τις ικανότητες των φοιτητές του ή και εδώ υπάρχουν άλλοι λόγοι; Για να δοθεί μια όσο το δυνατόν πιο έγκυρη και ολοκληρωμένη απάντηση θα πρέπει να γίνει ανάλυση και των υπόλοιπων αποτελεσμάτων.

Οι παρακάτω 3 ερωτήσεις δημιουργήθηκαν για να διερευνηθούν σε ποιο στάδιο της φοίτησης ακολουθούνται, όταν ακολουθούνται, οι 3 χαρακτηριζόμενες προηγουμένως ως θετικές πρακτικές, σε σχέση με τη φιλοσοφία της πληροφοριακής παιδείας. Οι διδάσκοντες ερωτήθηκαν αν τις χρησιμοποιούν α) από την αρχή της φοίτησης, β) μετά τα δύο χρόνια φοίτησης, γ) κατά τη διάρκεια εκπόνησης εργασίας (πτυχιακής, μεταπτυχιακής,

διδασκαλικής), δ) ποτέ. Μέσα από τα αποτελέσματα, γίνεται μια απόπειρα να διαφανεί και το μοντέλο διδασκαλίας που ακολουθείται από τους διδάσκοντες.

Τα αποτελέσματα της **16^{ης} Ερώτησης**: Πότε συστήνετε στους φοιτητές σας να χρησιμοποιήσουν τα εργαλεία που τους παρέχει η βιβλιοθήκη για αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας; παρουσιάζονται στην εικόνα που ακολουθεί (

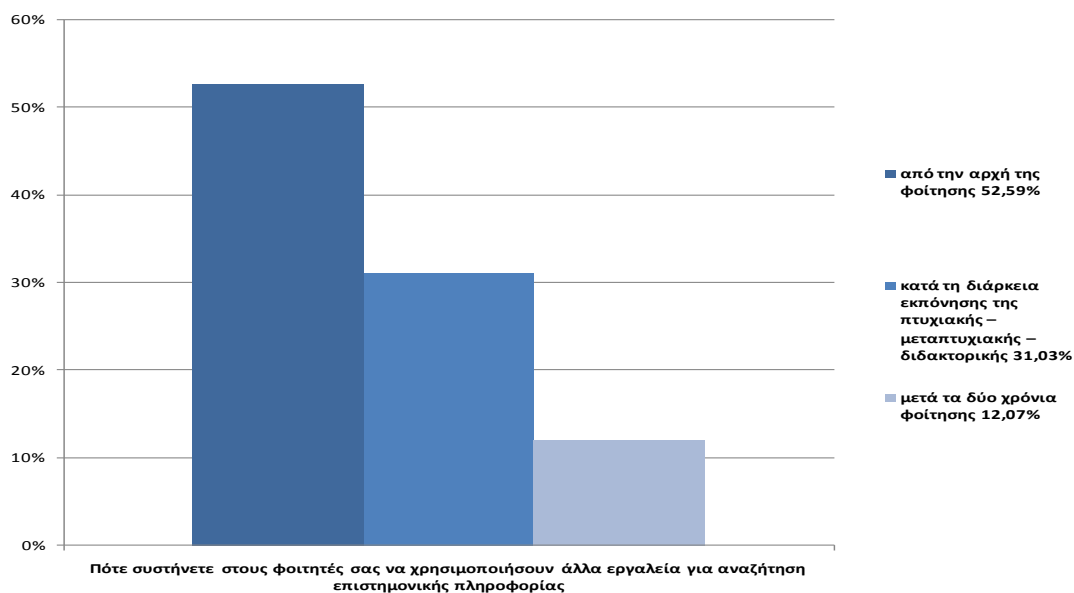
Εικόνα 18):



Εικόνα 18. Εργαλεία για αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας που παρέχονται από τη βιβλιοθήκη.

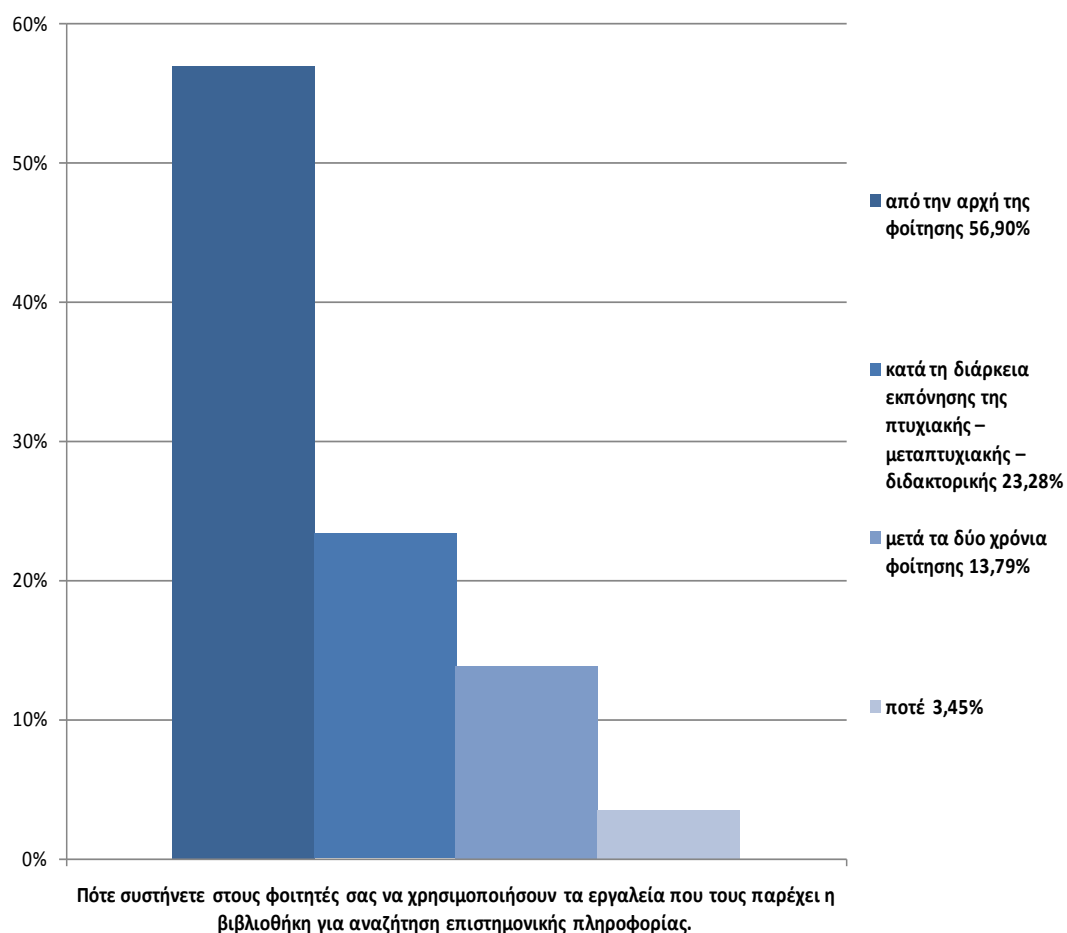
Τα αποτελέσματα της **17^{ης} Ερώτησης**: Πότε συστήνετε στους φοιτητές σας να χρησιμοποιήσουν άλλα εργαλεία για αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας; παρουσιάζονται στην εικόνα που ακολουθεί (

Εικόνα 19):



Εικόνα 19. Άλλα εργαλεία για αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας.

Τα αποτελέσματα της **18^{ης} Ερώτησης**: Πότε συστήνετε στους φοιτητές σας να συμβουλευονται την /το βιβλιοθηκονόμο στο γραφείο πληροφοριών της Βιβλιοθήκης του Ε.Μ.Π.; παρουσιάζονται στην εικόνα που ακολουθεί (Εικόνα 20):

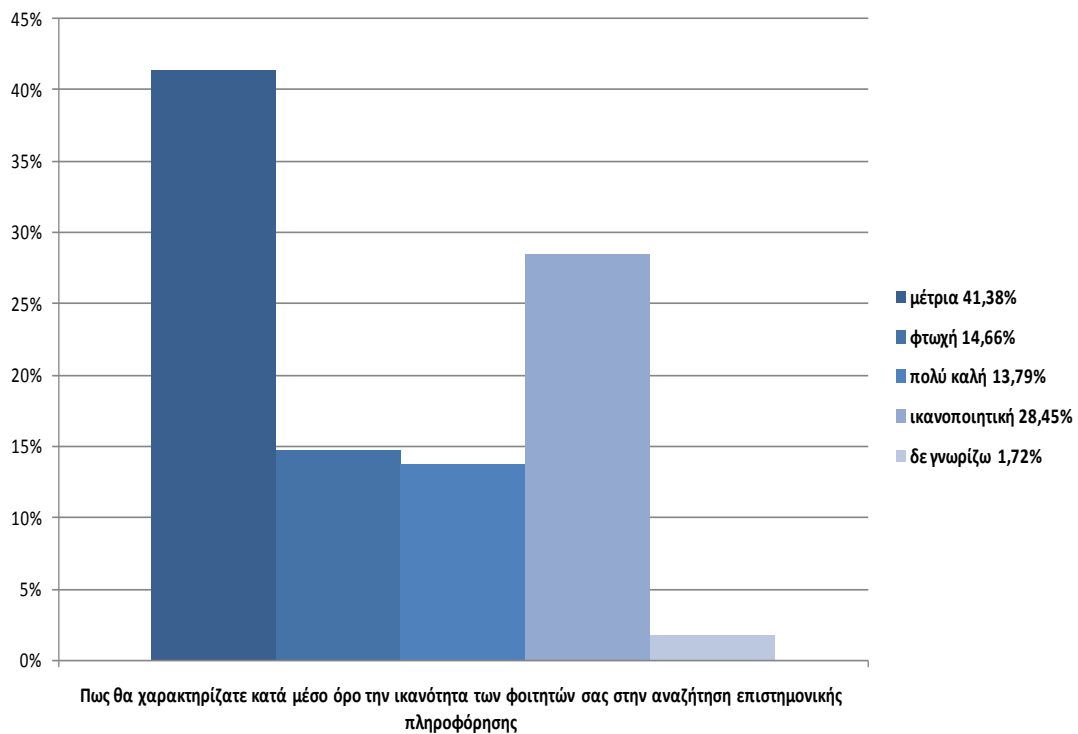


Εικόνα 20. – Συμβουλές από την / το βιβλιοθηκονόμο

Τόσο ξεχωριστά όσο και συνολικά για τις 3 θετικές πρακτικές, το ποσοστό που τις επιλέγει από την αρχή της φοίτησης έρχεται πρώτο και το ποσοστό που τις επιλέγει κατά τη διάρκεια εκπόνησης εργασίας έρχεται δεύτερο. Για τις δύο πρώτες πρακτικές, δηλαδή για τα εργαλεία που παρέχονται από τη βιβλιοθήκη και για τα Άλλα εργαλεία, το ποσοστό που τις επιλέγει μετά τα δύο χρόνια φοίτησης έρχεται τρίτο, ενώ για την τρίτη αναφερόμενη ως θετική πρακτική, δηλαδή τις συμβουλές από το βιβλιοθηκονόμο, αυτό το ποσοστό έρχεται τέταρτο γιατί προηγείται το ποσοστό που ποτέ δεν την ακολουθεί ποτέ και αγγίζει το 28%.

Πάντως, αν και για τις 3 θετικές, σχετικά με την προώθηση και εφαρμογή της πληροφοριακής παιδείας, πρακτικές, το ποσοστό που την ακολουθεί από την αρχή της φοίτησης έρχεται πρώτο, αυτό σημαίνει ότι ένα σημαντικό ποσοστό διδασκόντων, αν και όχι η πλειοψηφία, μάλλον ακολουθεί, μοντέλο διδασκαλίας που δεν βασίζεται μόνο στην παραδοσιακή δασκαλοκεντρική φιλοσοφία.

Τα αποτελέσματα της τελευταίας ερώτησης αυτής της ενότητας, δηλαδή της **19^{ης} Ερώτησης**: Πώς θα χαρακτηρίζατε, κατά μέσο όρο, την ικανότητα των φοιτητών σας στην αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας; παρουσιάζονται στην εικόνα που ακολουθεί (Εικόνα 21).



Εικόνα 21. Ο χαρακτηρισμός της ικανότητας των φοιτητών στην αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας

Συμπερασματικά για τις προτιμήσεις των διδασκόντων όταν κατευθύνουν τους φοιτητές τους στην αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι:

- 1^η επιλογή του 50% των διδασκόντων είναι να μην κατευθύνουν τους φοιτητές τους. Πιθανώς να πρόκειται για το ίδιο περίπου ποσοστό (~42%) που χαρακτηρίζει την ικανότητα των φοιτητών στην αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας πολύ καλή και ικανοποιητική. Πιθανώς όμως, να πρόκειται και για ένα σημαντικό ποσοστό, το οποίο ακολουθεί διδακτικό μοντέλο που δεν ευνοεί την εφαρμογή της φιλοσοφίας της

πληροφοριακής παιδείας, ζήτημα που θα συζητηθεί σε σχέση με τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται σε επόμενη ενότητα.

- Το υπόλοιπο 55 % χαρακτηρίζει την ικανότητα των φοιτητών στην αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας μέτρια και φτωχή.
- Ίσως για τούτο, 1^η επιλογή ενός 24% είναι να τους δίνει έτοιμη πληροφορία, πρακτική που πάντως κρίνεται αρνητική για την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας.
- Το 75% δε συστήνει στους φοιτητές ως πρώτη επιλογή τη /το βιβλιοθηκονόμο, γεγονός που σίγουρα δεν ευνοεί τη συνεργασία ανάμεσα στους διδάσκοντες και τη βιβλιοθήκη, σε θέματα πληροφοριακής παιδείας, εφόσον αυτή η πρακτική κρίνεται ότι πλησιάζει θετικά τη φιλοσοφία της πληροφοριακής παιδείας. Αυτό κάνει μόνο το 35% και μάλιστα ως 2^η επιλογή. Ενθαρρυντικό πάντως είναι το γεγονός ότι την /τον συστήνει στο φοιτητή από την αρχή της φοίτησης.
- Τέλος, σημαντικό γεγονός για την προώθηση και την εφαρμογή της πληροφοριακής παιδείας, είναι ότι και οι δύο άλλες πρακτικές που συστήνονται, δηλαδή η χρήση εργαλείων αναζήτησης επιστημονικής πληροφορίας, που παρέχονται είτε από τη βιβλιοθήκη, είτε αλλιώς, όταν συστήνονται, αυτό γίνεται από την αρχή της φοίτησης κατά κύριο λόγο, και κατά δεύτερο λόγο στη διάρκεια εκπόνησης εργασίας.

7. Πληροφοριακή Παιδεία

7.1 Η παρουσίαση του μοντέλου ανάπτυξης των 7 βασικών δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας, όπως αυτές ορίζονται από τη SCONUL

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ		Αρχάριος	Προχωρημένος	Ικανός	Καταρτισμένος	Ειδήμονας
ΒΑΣΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ	<p>Η ικανότητα να αναγνωρίζουμε ότι χρειαζόμαστε (ή έχουμε έλλειψη από) συγκεκριμένες πληροφορίες</p> <p>Η ικανότητα να διακρίνουμε τρόπους για να επιλύσουμε το πρόβλημα έλλειψης των πληροφοριών που χρειαζόμαστε</p> <p>Η ικανότητα να χαράζουμε πολιτικές για τον εντοπισμό των πληροφοριών</p> <p>Η ικανότητα να εντοπίζουμε την πληροφορία και να έχουμε πρόσβαση σε αυτή</p>					
ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ	<p>Η ικανότητα να συγκρίνουμε και να αξιολογούμε την πληροφορία που αποκτούμε από τις διάφορες πηγές</p> <p>Η ικανότητα να οργανώνουμε, να εφαρμόζουμε και να μεταφέρουμε την πληροφορία στους άλλους με τους κατάλληλους τρόπους</p> <p>Η ικανότητα να συνθέτουμε και να χτίζουμε πάνω στην υπάρχουσα πληροφορία, συμβάλλοντας στη δημιουργία νέας γνώσης</p>					

Εικόνα 22. Το μοντέλο δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας

Οι επτά επικεφαλίδες – δεξιότητες όπως αυτές ορίζονται από τη SCONUL, σε Ελληνική απόδοση, είναι οι ακόλουθες:

Οι επτά επικεφαλίδες δεξιότητες

1. Η ικανότητα να αναγνωρίζουμε ότι χρειαζόμαστε (ή έχουμε έλλειψη από) συγκεκριμένες πληροφορίες.

2. Η ικανότητα να διακρίνουμε τρόπους για να επιλύσουμε το πρόβλημα έλλειψης των πληροφοριών που χρειαζόμαστε.

Πιο αναλυτικά αυτό σημαίνει:

- να γνωρίζουμε τα κατάλληλα είδη πηγών, έντυπων και μη έντυπων
- επιλογή αυτών των πηγών με βάση την καταλληλότητά τους για το θέμα
- η ικανότητα να κατανοούμε τα ζητήματα που επηρεάζουν την πρόσβαση στις πηγές

3. Η ικανότητα να χαράζουμε πολιτικές για τον εντοπισμό των πληροφοριών.

Πιο αναλυτικά αυτό σημαίνει:

- να διατυπώνουμε με σαφήνεια την πληροφορία που χρειαζόμαστε ανάλογα με το εργαλείο αναζήτησης που χρησιμοποιούμε
- να αναπτύσσουμε μια συστηματική μέθοδο κατάλληλη για την κάθε περίπτωση
- να καταλαβαίνουμε τις βασικές αρχές δόμησης και παραγωγής βάσεων δεδομένων προκειμένου για την καλύτερη χρήση τους

4. Η ικανότητα να εντοπίζουμε την πληροφορία και να έχουμε πρόσβαση σε αυτή.

Πιο αναλυτικά αυτό σημαίνει:

- να αναπτύσσουμε κατάλληλες τεχνικές αναζήτησης (π.χ. χρήση τελεστών)
- να χρησιμοποιούμε τις τεχνολογίες επικοινωνίας και πληροφορίας, που συμπεριλαμβάνουν διεθνείς όρους ακαδημαϊκών δικτύων
- να μπορούμε να χρησιμοποιούμε κατάλληλες υπηρεσίες ευρετηρίασης, περιλήψεων, αναφορών και βάσεων δεδομένων
- να χρησιμοποιούμε τρέχουσες μεθόδους ενημέρωσης

5. Η ικανότητα να συγκρίνουμε και να αξιολογούμε την πληροφορία που αποκτούμε από τις διάφορες πηγές.

Πιο αναλυτικά αυτό σημαίνει:

- επίγνωση ζητημάτων μεροληψίας και εξουσίας
- επίγνωση της διαδικασίας αξιολόγησης επιστημονικών δημοσιεύσεων
- εξόρυξη της κατάλληλης πληροφορίας σε σχέση με τις ανάγκες μας

6. Η ικανότητα να οργανώνουμε, να εφαρμόζουμε και να μεταφέρουμε την πληροφορία στους άλλους με τους κατάλληλους τρόπους.

Πιο αναλυτικά αυτό σημαίνει:

- σε σχέση με την κατάσταση
- να παραθέτουμε βιβλιογραφικές αναφορές σε εκθέσεις εργασίας και σε επιστημονικές εργασίες
- να δημιουργούμε ένα προσωπικό βιβλιογραφικό σύστημα
- να εφαρμόζουμε την πληροφορία για να επιλύσουμε το προκείμενο πρόβλημα
- να επικοινωνούμε αποτελεσματικά χρησιμοποιώντας το κατάλληλο μέσο
- να κατανοούμε τα ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας και λογοκλοπής

7. Η ικανότητα να συνθέτουμε και να χτίζουμε πάνω στην υπάρχουσα πληροφορία, συμβάλλοντας στη δημιουργία νέας γνώσης.

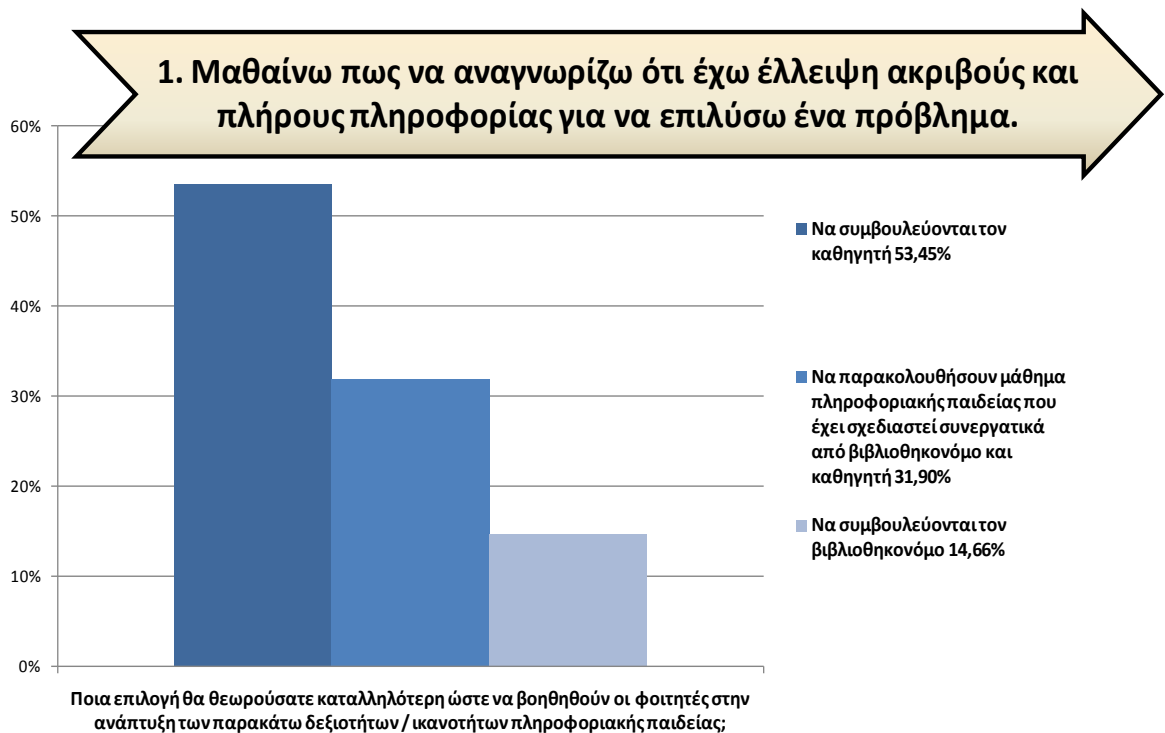
Το μοντέλο δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας (δείτε Εικόνα 22) αποπειράται να δείξει διαγραμματικά τις σχέσεις ανάμεσα στον «ικανό χρήστη της πληροφορίας» σε βασικό επίπεδο (διάθλαση (α) παραπάνω), και στην πολύ πιο προηγμένη ιδέα της πληροφοριακής παιδείας. Οι στήλες δείχνουν μια επαναληπτική διαδικασία μέσω της οποίας οι χρήστες της πληροφορίας προχωρούν από την ικανότητα στην αρτιότητα εξασκώντας τις δεξιότητες. Μόνο εκείνοι του ανώτατου επιπέδου θα εξασκήσουν το έβδομο επίπεδο.

7.2 Η επιλογή που οι διδάσκοντες θεωρούν καταλληλότερη για την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας στους φοιτητές

Για τις ανάγκες της έρευνας, δηλαδή για λόγους οικονομίας, και αποφυγής δυσνόητων εννοιών, και ειδικά μετά την πιλοτική δοκιμή του ερωτηματολογίου, οι επικεφαλίδες-δεξιότητες τροποποιήθηκαν ως προς την έκφραση. Η τροποποίηση έγινε με την προϋπόθεση να μην αφαιρείται η ουσία της κάθε επικεφαλίδας-δεξιότητας και να παραμένει η δυνατότητα αντιστοιχίας ανάμεσα σε κάθε μία από τις 7 ερωτήσεις που ακολουθούν με την αντίστοιχη επικεφαλίδα δεξιότητα (Ivey, R., 2003, Leckie, G. & Fullerton, A., 1999).

Αναλυτικότερα:

20^η Ερώτηση: Ποια επιλογή θα θεωρούσατε καταλληλότερη ώστε να βοηθηθούν οι φοιτητές στην ανάπτυξη των παρακάτω δεξιοτήτων / ικανοτήτων πληροφοριακής παιδείας; Τα αποτελέσματα της γνώμης των διδασκόντων εμφανίζονται στην Εικόνα 23.



Εικόνα 23. Δεξιότητα 1

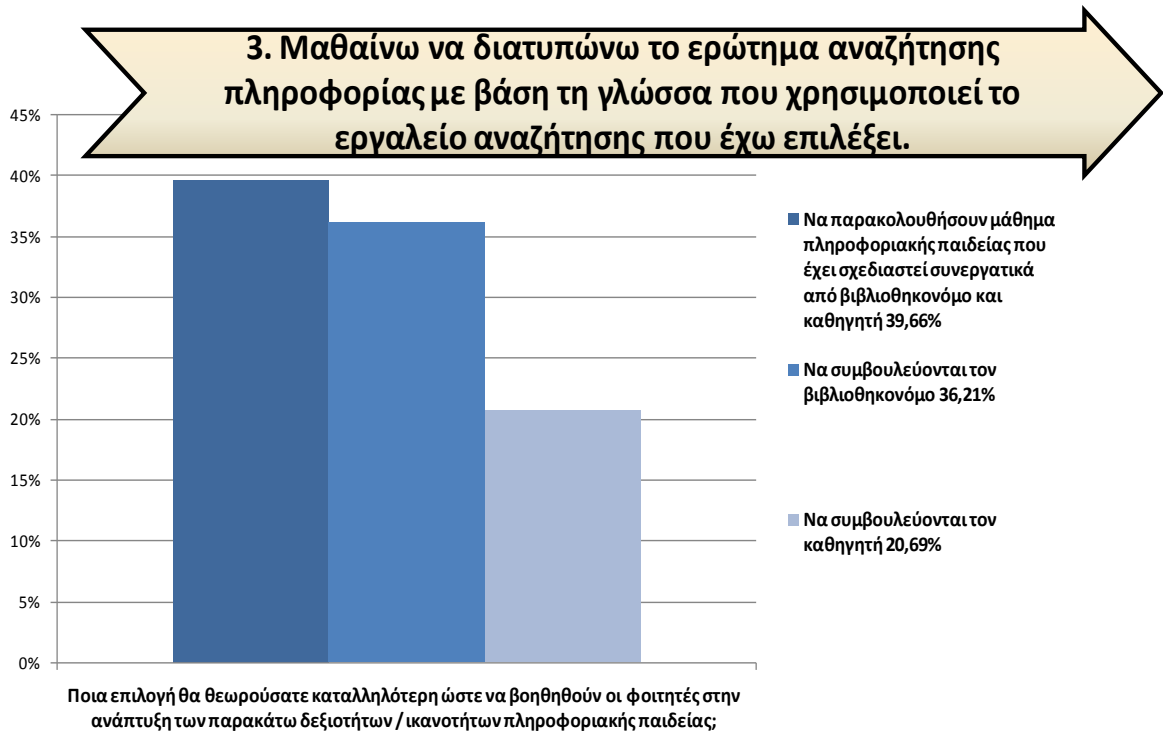
21^η Ερώτηση: Ποια επιλογή θα θεωρούσατε καταλληλότερη ώστε να βοηθηθούν οι φοιτητές στην ανάπτυξη των παρακάτω δεξιοτήτων / ικανοτήτων πληροφοριακής παιδείας; Τα αποτελέσματα της γνώμης των διδασκόντων εμφανίζονται στην Εικόνα 24.



Εικόνα 24. Δεξιότητα 2

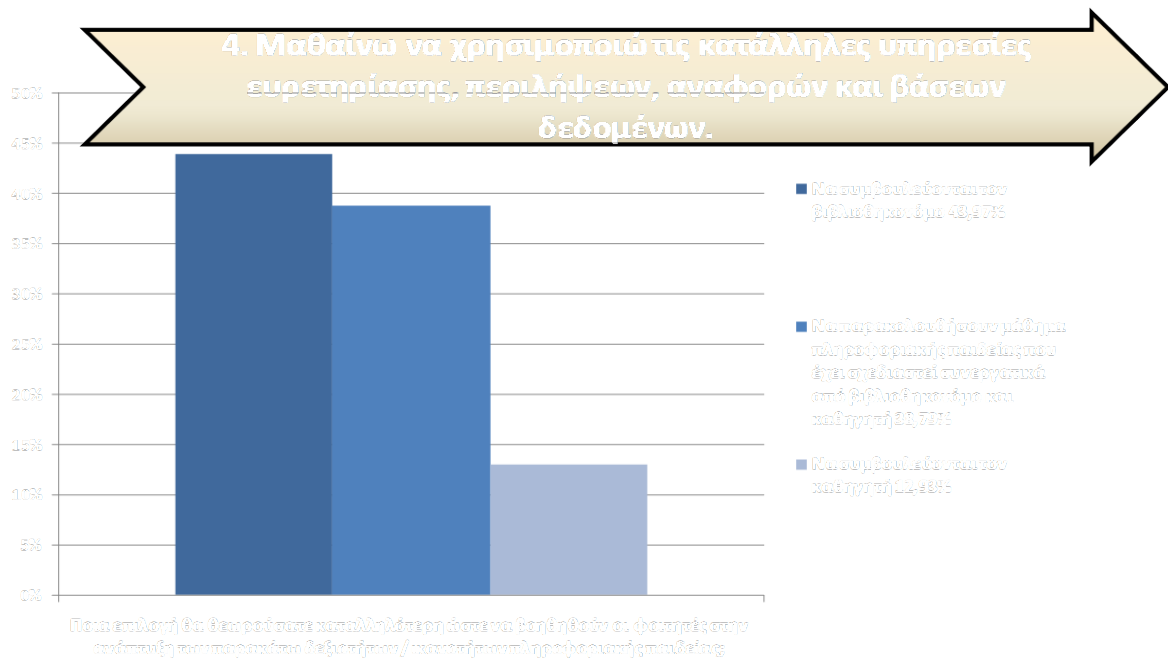
22^η Ερώτηση: Ποια επιλογή θα θεωρούσατε καταλληλότερη ώστε να βοηθηθούν οι φοιτητές στην ανάπτυξη των παρακάτω δεξιοτήτων / ικανοτήτων πληροφοριακής παιδείας; Τα αποτελέσματα της γνώμης των διδασκόντων εμφανίζονται στην

Εικόνα 25.



Εικόνα 25. Δεξιότητα 3

23^η Ερώτηση: Ποια επιλογή θα θεωρούσατε καταλληλότερη ώστε να βοηθηθούν οι φοιτητές στην ανάπτυξη των παρακάτω δεξιοτήτων / ικανοτήτων πληροφοριακής παιδείας; Τα αποτελέσματα της γνώμης των διδασκόντων εμφανίζονται στην Εικόνα 26.



Εικόνα 26. Δεξιότητα 4

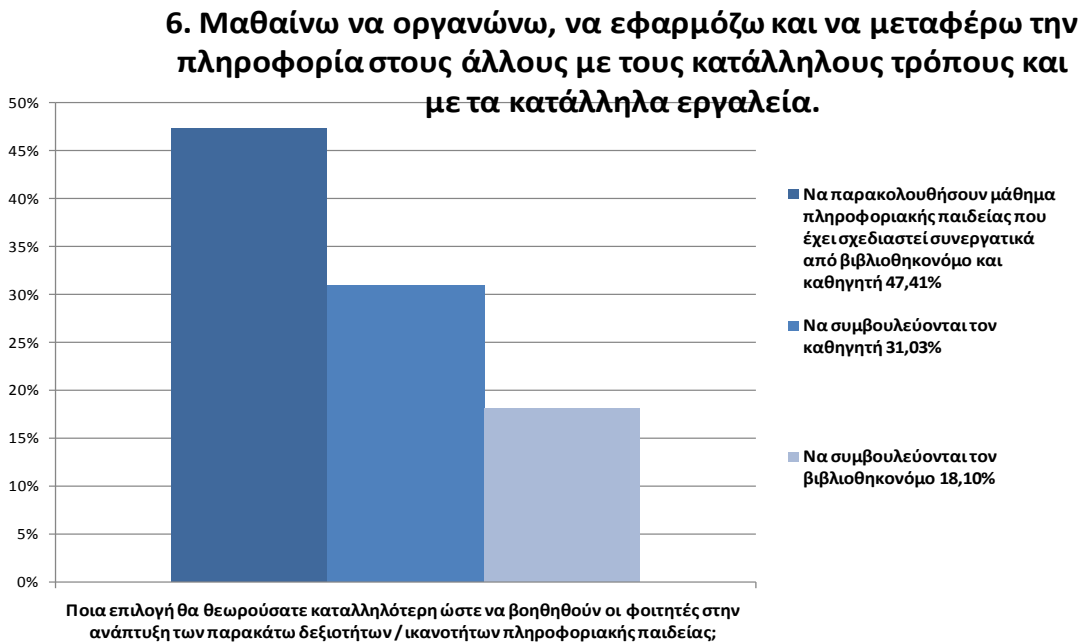
24^η Ερώτηση: Ποια επιλογή θα θεωρούσατε καταλληλότερη ώστε να βοηθηθούν οι φοιτητές στην ανάπτυξη των παρακάτω δεξιοτήτων / ικανοτήτων πληροφοριακής παιδείας; Τα αποτελέσματα της γνώμης των διδασκόντων εμφανίζονται στην Εικόνα 27.



Εικόνα 27. Δεξιότητα 5

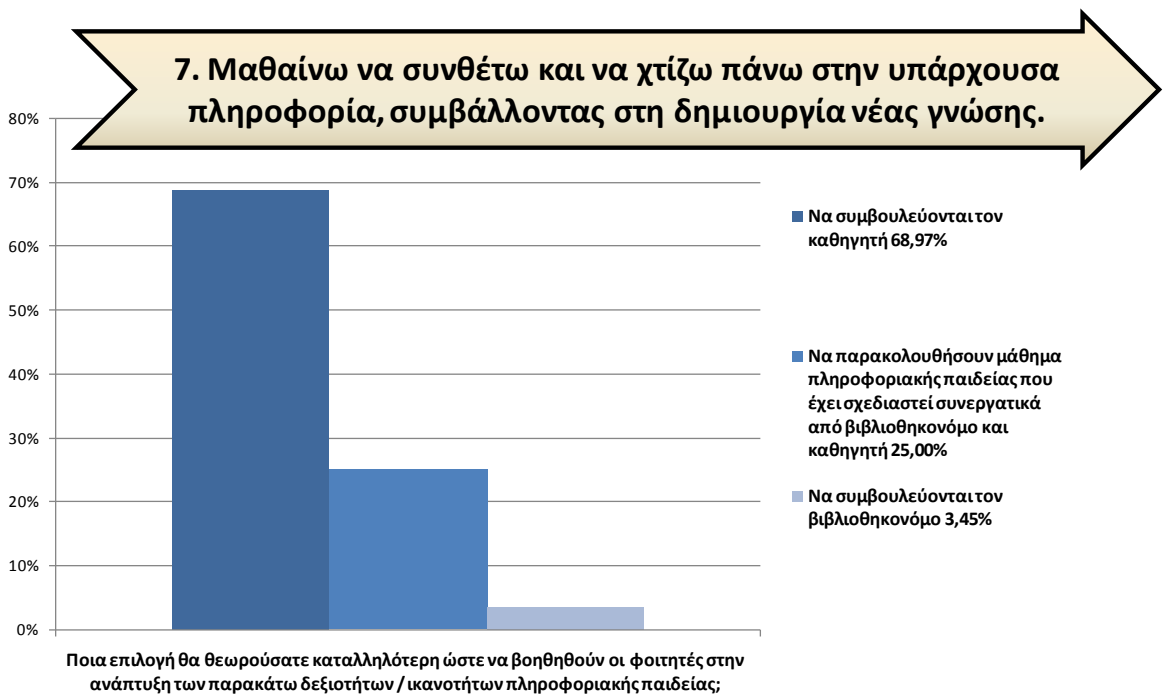
25^η Ερώτηση: Ποια επιλογή θα θεωρούσατε καταλληλότερη ώστε να βοηθηθούν οι φοιτητές στην ανάπτυξη των παρακάτω δεξιοτήτων / ικανοτήτων πληροφοριακής παιδείας; Τα αποτελέσματα της γνώμης των διδασκόντων εμφανίζονται στην

Εικόνα 28.



Εικόνα 28. Δεξιότητα 6

26^η Ερώτηση: Ποια επιλογή θα θεωρούσατε καταλληλότερη ώστε να βοηθηθούν οι φοιτητές στην ανάπτυξη των παρακάτω δεξιοτήτων / ικανοτήτων πληροφοριακής παιδείας; Τα αποτελέσματα της γνώμης των διδασκόντων εμφανίζονται στην Εικόνα 29.



Εικόνα 29. Δεξιότητα 7

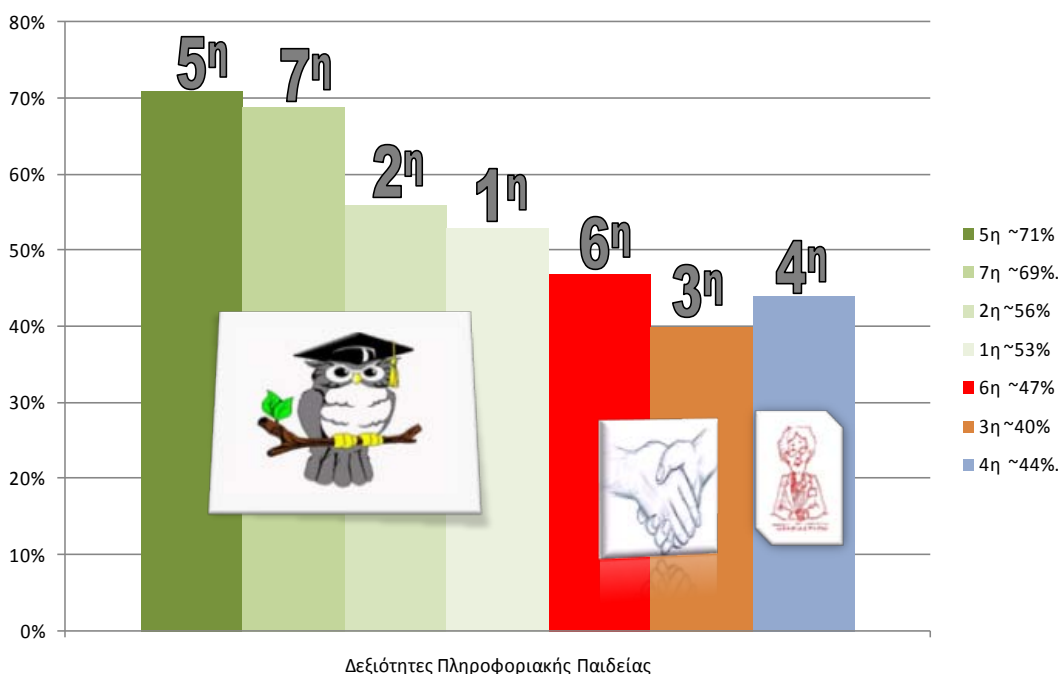
Παρακάτω παρουσιάζεται μια συνολική θεώρηση των επιλογών που το μεγαλύτερο ποσοστό των διδασκόντων θεωρεί καταλληλότερες ώστε να βοηθηθούν οι φοιτητές στην

ανάπτυξη των 7 βασικών δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας, όπως αυτές ορίζονται από τη SCONUL.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας οι διδάσκοντες κρίνουν καταλληλότερους τους ίδιους για την ανάπτυξη τεσσάρων από τις επτά δεξιότητες. Αναλυτικότερα, τα ποσοστά φτάνουν για την 1^η στο ~53%, για τη 2^η στο ~56%, για την 5^η στο ~71% και για την 7^η στο ~69%.

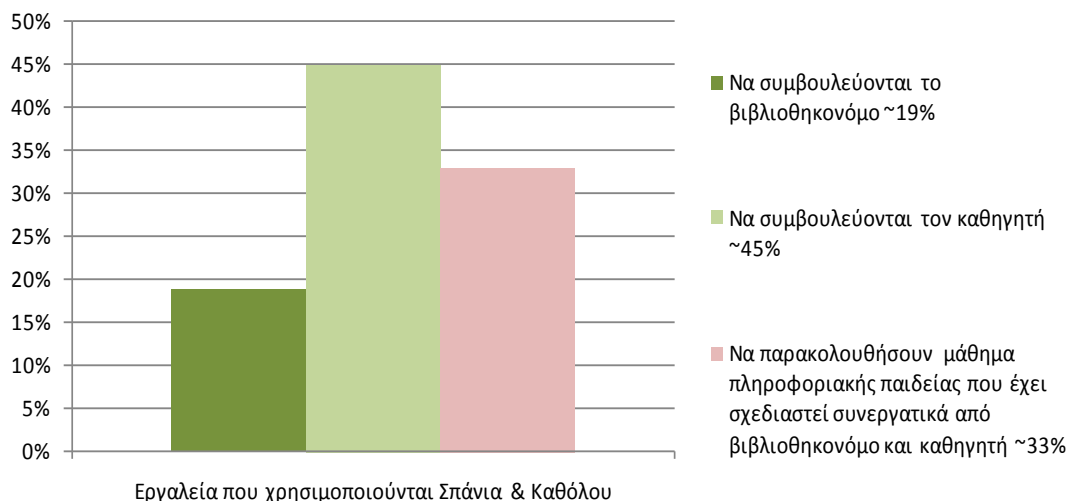
Για την 3^η και την 6^η δεξιότητα οι διδάσκοντες κρίνουν σε ποσοστό αντίστοιχα ~40% και ~47% ότι η καταλληλότερη επιλογή είναι, οι φοιτητές να παρακολουθήσουν μάθημα πληροφοριακής παιδείας που έχει σχεδιαστεί συνεργατικά από βιβλιοθηκονόμο και καθηγητή.

Ενώ μόνο για την 4^η δεξιότητα εμπιστεύονται τους βιβλιοθηκονόμους, σε ποσοστό ~44%. (Εικόνα 30).



Εικόνα 30. Συνολική θεώρηση των επιλογών των μελών διδακτικού προσωπικού

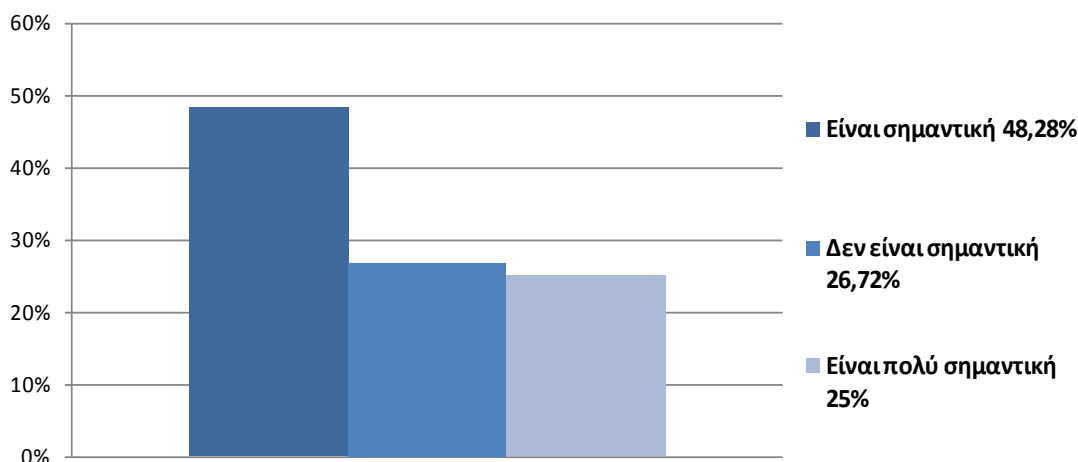
Επιπρόσθετα, ο γενικός μέσος όρος και για τις 7 δεξιότητες πληροφοριακής παιδείας φτάνει στο ~ 45% για την επιλογή που κρίνει καταλληλότερο τον καθηγητή. Ωστόσο, ενθαρρυντικό είναι και το ποσοστό ~33%, το οποίο επιλέγει οι φοιτητές να παρακολουθήσουν μάθημα πληροφοριακής παιδείας, που έχει σχεδιαστεί συνεργατικά από το βιβλιοθηκονόμο και τον καθηγητή. Αυτό που εγείρει προβληματισμό για την εμπιστοσύνη που δείχνει το διδακτικό προσωπικό στους βιβλιοθηκονόμους, είναι ότι μόνο το ~19% των διδασκόντων επιλέγει οι φοιτητές τους να συμβουλευόμαστε το βιβλιοθηκονόμο. (Δείτε Εικόνα 31)



Εικόνα 31. Γενικός μέσος όρος επιλογών των μελών διδακτικού προσωπικού

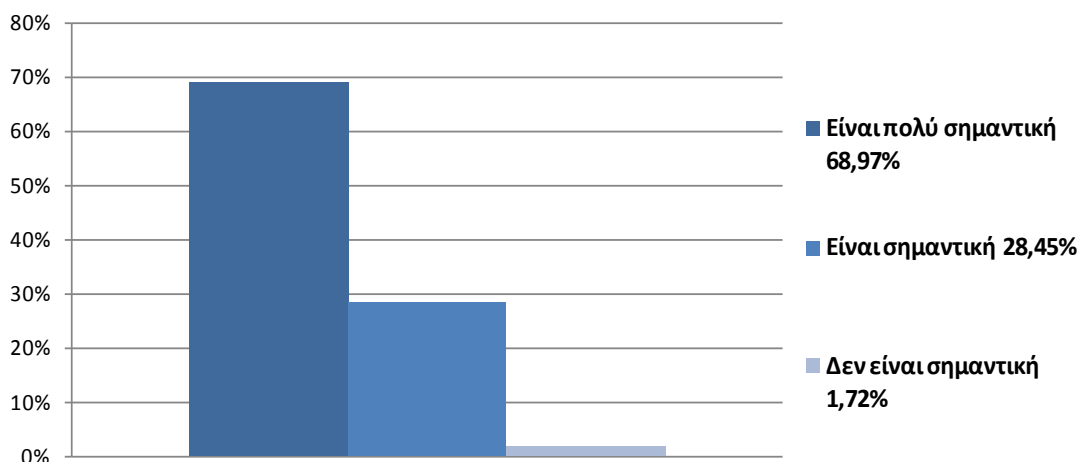
8. Η γνώμη των διδασκόντων σχετικά με το πόσο σημαντική θεωρούν για τους φοιτητές τους την ανάπτυξη των δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας

27^η Ερώτηση: Πόσο σημαντική πιστεύετε ότι είναι η εκπαίδευση των φοιτητών σας στα παραπάνω θέματα πληροφοριακής παιδείας για α)την καλή επίδοση στις εξετάσεις των μαθημάτων; (Εικόνα 32).



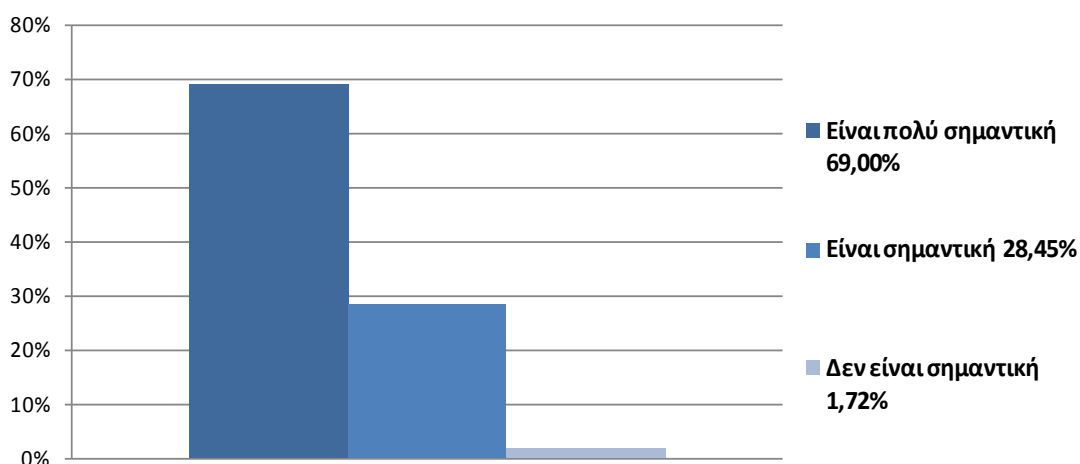
Εικόνα 32 Καλή επίδοση στις εξετάσεις των μαθημάτων

28^η Ερώτηση: Πόσο σημαντική πιστεύετε ότι είναι η εκπαίδευση των φοιτητών σας στα παραπάνω θέματα πληροφοριακής παιδείας για β)την εκπόνηση εργασίας (πτυχιακής, μεταπτυχιακής, διδακτορικής); (Δείτε Εικόνα 33)



Εικόνα 33. Εκπόνηση εργασίας

29^η Ερώτηση: Πόσο σημαντική πιστεύετε ότι είναι η εκπαίδευση των φοιτητών σας στα παραπάνω θέματα πληροφοριακής παιδείας για γ)την μετέπειτα επαγγελματική τους καριέρα; (Δείτε Εικόνα 34)



Εικόνα 34. Επαγγελματική καριέρα

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, η συντριπτική πλειοψηφία των διδασκόντων θεωρεί ότι η ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας των φοιτητών είναι από πολύ σημαντική ως σημαντική, σε ποσοστό ~99% αναφορικά με την εκπόνηση εργασίας (πτυχιακής, μεταπτυχιακής, διδακτορικής) και σε ποσοστό ~97%, για τη μετέπειτα επαγγελματική τους καριέρα. Αυτές οι δύο αποτελούν περιπτώσεις εφαρμογής «κοινωνικο-επικοινωνιακού» μοντέλου, ή αλλιώς «μαθητοκεντρικού» μοντέλου διδασκαλίας, όπου στη μία ο φοιτητής έχει το ρόλο του εξερευνητή της γνώσης, αλλά και του δημιουργού περιεχομένου, υπό την εποπτεία και καθοδήγηση του εκπαιδευτικού, και στην άλλη το ρόλο του ατόμου που καλείται να ανταποκριθεί στις νέες κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες.

Όπως πολύ εύστοχα γράφει ο Ματσαγγούρας για τις νέες αυτές κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες, «Οι συνθήκες που δημιουργούνται στη νέα φάση ανάπτυξης απαιτούν από το άτομο να κατέχει σε υψηλό βαθμό τις ανώτερου επιπέδου κοινωνικές και γνωστικές δεξιότητες και στρατηγικές, που θα του επιτρέψουν να συμμετέχει αποτελεσματικά στο πυκνό

πλέγμα της αλληλεπικοινωνίας και της συλλογικής δράσης. Γι' αυτό, το ενδιαφέρον της πολιτικής οικονομίας έχει στραφεί προς τη συλλογική πράξη (βλ. Olson, 1991). Η αυτόνομη συμμετοχή στη συλλογική πράξη, όμως, προϋποθέτει ότι το άτομο είναι σε θέση να αναλύει και να αξιολογεί τις πληροφορίες, καθώς επίσης και να παράγει το ίδιο μηνύματα, που θα γίνονται κατανοητά και αποδεκτά από τα υπόλοιπα άτομα. Με άλλα λόγια, η αποτελεσματική λειτουργία του ατόμου μέσα σε αυτό το πλαίσιο απαιτεί υψηλού επιπέδου κοινωνικές, επικοινωνιακές και γνωστικές δεξιότητες, για τις οποίες το ομαδοσυνεργατικό πλαίσιο αποτελεί το φυσικό χώρο ανάπτυξης (βλ. και Samuels 1994).

Και σε άλλο σημείο συνεχίζει «Τέτοιες μορφές δράσης, όμως, διδάσκονται και αναπτύσσονται μόνο μέσα στα πλαίσια της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας. Αντίθετα, οι παραδοσιακές μορφές εκπαίδευσης προετοιμάζουν το άτομο ωσάν να επρόκειτο να ζήσει σε μια στατική και ατομοκεντρική κοινωνία και οικονομία (βλ. και Costa and O'Leary 1992, 42). Γι' αυτό ήδη από τη δεκαετία του 1980 οι μεγάλες εταιρείες προσφέρουν στους εργαζομένους προγράμματα συμπληρωματικής εκπαίδευσης τόσο σε ακαδημαϊκούς τομείς, όπως είναι, για παράδειγμα, η κατανόηση και η παραγωγή κειμένων και η επίλυση προβλημάτων, όσο και σε κοινωνικούς τομείς, όπως είναι η επικοινωνία και η συνεργασία (βλ. Hilt 1992).»

Αντίθετα, το ποσοστό των διδασκόντων που θεωρεί, σύμφωνα με την έρευνα, την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας στους φοιτητές από πολύ σημαντική ως σημαντική για την καλή επίδοση τους στις εξετάσεις των μαθημάτων μειώνεται στο ~73%, και ένα ~27% δηλώνει ότι δεν είναι σημαντική. Αυτό θα μπορούσε να αποδοθεί στον τρόπο διδασκαλίας της πλειοψηφίας των προπτυχιακών μαθημάτων, όχι μόνο στο Ε.Μ.Π., αλλά και σε όλα τα Πανεπιστήμια και τα Τ.Ε.Ι. της χώρας. Πιο συγκεκριμένα αποτελεί γενική παραδοχή, η οποία αναφέρεται και πιο πάνω, το γεγονός ότι τα περισσότερα μαθήματα γίνονται ακόμα, σύμφωνα με το παραδοσιακό «δασκαλοκεντρικό» μοντέλο, ή μοντέλο «μεταβίβασης της γνώσης», κατά το οποίο ο καθηγητής, ως αυθεντία της γνώσης, «μεταδίδει» στους φοιτητές σε μια πρόσωπο με πρόσωπο παράδοση του μαθήματος, τη γνώση αυτή. Μάλιστα, στις περισσότερες περιπτώσεις ο φοιτητής μελετάει χρησιμοποιώντας τις σημειώσεις που κράτησε κατά τη διάρκεια της παράδοσης του μαθήματος και ελάχιστο αριθμό συγγραμμάτων που του παρέχονται για το μάθημα, ή που σε ακόμα λιγότερες περιπτώσεις προτείνονται από τον διδάσκοντα και μπορούν να βρεθούν στην τοπική βιβλιοθήκη.

9. Συμπεράσματα – Προτάσεις

Γίνεται ξεκάθαρο από τα παραπάνω ότι η ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας συνδέεται άμεσα με την εφαρμογή «κοινωνικο-εποικοδομητικού» ή «μαθητοκεντρικού» μοντέλου τόσο ως μοντέλου διδασκαλίας, όσο και ως μοντέλου καλής πρακτικής στο χώρο εργασίας. Όπως αναφέρθηκε στην εισαγωγή της παρούσας έρευνας, θεωρείται ευνόητη και κοινή θέση για τους επιστήμονες της πληροφόρησης πως το διδακτικό προσωπικό είναι αυτό που αποτελεί έναν από τους βασικότερους μοχλούς που μπορεί να κινήσει ή όχι τη διαδικασία διάδοσης και εφαρμογής της πληροφοριακής παιδείας στα Πανεπιστήμια και τα Τ.Ε.Ι.

Το ερώτημα που ανακύπτει όμως, είναι τι συμπεράσματα προκύπτουν από την παρούσα έρευνα, ακριβώς σε σχέση με το τι πιστεύουν οι ίδιοι οι διδάσκοντες για την

πληροφοριακή παιδεία και με το κατά πόσο προτίθενται να συνεργαστούν με τη βιβλιοθήκη για τη διάδοση και την εφαρμογή της.

Το πρώτο εξαγόμενο συμπέρασμα είναι ότι ενώ οι διδάσκοντες αναγνωρίζουν την αξία της πληροφοριακής παιδείας των φοιτητών ως πολύ σημαντική, φαίνεται να μην την εφαρμόζουν σε ικανοποιητικό βαθμό. Πιο συγκεκριμένα αυτό προκύπτει τόσο έμμεσα, (βλέπε τη μικρή συχνότητα χρήσης των παραδοσιακών υπηρεσιών της βιβλιοθήκης), όσο και άμεσα από τον τρόπο που επιλέγουν να κατευθύνουν τους φοιτητές τους στην αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας (βλέπε ενότητα 6), καθώς και από το μοντέλο μάθησης το οποίο διαφαίνεται ότι χρησιμοποιεί η πλειοψηφία κατά τη διδασκαλία.

Ένα δεύτερο γενικό συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι οι διδάσκοντες, στο μεγαλύτερο ποσοστό τους (~64%) δεν θα συνεργάζονταν με τη βιβλιοθήκη σε θέματα πληροφοριακής παιδείας. Πιο συγκεκριμένα αυτό το ποσοστό προκύπτει αν στο ~45%, που κρίνει καταλληλότερη μέθοδο ανάπτυξης δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας των φοιτητών, τους ίδιους, προστεθεί ένα άλλο ~19% που θεωρεί καταλληλότερους τους βιβλιοθηκονόμους. Έτσι απομένει μόνο ένα ~33% συνολικά που θεωρεί καταλληλότερη μέθοδο τη συνεργασία ανάμεσα στους διδάσκοντες και τη βιβλιοθήκη.

Οι επιστήμονες της πληροφόρησης, των οποίων η εργασία αναπτύσσεται στο φυσικό χώρο της διαχείρισης και διάδοσης της πληροφορίας, στη βιβλιοθήκη, οφείλουν να αναλάβουν ενεργότερη δράση για την προώθηση της πληροφοριακής παιδείας μέσα από:

- A) Εμπλουτισμό των ηλεκτρονικών πηγών με την προσθήκη ηλεκτρονικών βιβλίων και τη δημιουργία ελληνικών τίτλων, την ανάδειξη των ελληνικών ψηφιακών πηγών και των ιδρυματικών αποθετηρίων, κ.λπ., ώστε να ικανοποιήσουν τις αυξημένες απαιτήσεις των σύγχρονων χρηστών σε πλούσια, ποιοτική και ορθά αξιολογημένη ηλεκτρονική πληροφορία, στην οποία να μπορούν να έχουν πρόσβαση εύκολα και γρήγορα, 24 ώρες το 24ωρο.
- B) Προώθηση «παραδοσιακών» υπηρεσιών στην πρώτη σελίδα της κάθε βιβλιοθήκης και μετεξέλιξη των υπηρεσιών αυτών σε σύγχρονες, παρεχόμενες από απόσταση και όσο το δυνατόν εξατομικευμένες, ώστε να εναρμονιστούν και οι βιβλιοθήκες με τα πλεονεκτήματα των σύγχρονων τάσεων που ορίζουν την εξυπηρέτηση πελατών-χρηστών και να αναδείξουν το ρόλο τους αποτελεσματικότερα.
- Γ) Σχεδιασμό και ανάπτυξη σεμιναρίων χρήσης πηγών και υπηρεσιών βιβλιοθήκης και ανάπτυξη μαθημάτων πληροφοριακής παιδείας και μέσω ηλεκτρονικών εργαλείων.
- Δ) Προσέγγιση διδακτικού προσωπικού με ποικίλους τρόπους: με ανάλυση των αντιλήψεων, των αναγκών και των προσδοκιών τους, με δημιουργία διεπαφής - «προφίλ» καθηγητή στην πρώτη σελίδα της κάθε βιβλιοθήκης, με «όχληση» για την ενεργή συμμετοχή τους στα μαθήματα πληροφοριακής παιδείας. Σημαντικό ρόλο σε αυτό θα μπορούσαν να διαδραματίσουν οι λεγόμενοι «θεματικοί» βιβλιοθηκονόμοι (subject & liaison librarians) (McGuinness, C. 2006).

Ωστόσο, τα παραπάνω απαιτούν, ορθή διαχείριση πόρων, στρατηγικό σχεδιασμό και κυρίως διαφορετικό μοντέλο διαχείρισης ανθρώπινων πόρων, τόσο με εφαρμογή πρακτικών δια βίου μάθησης για τους ίδιους τους βιβλιοθηκονόμους όσο και με σύσταση από:

- Ομάδες συνεργασίας σε επίπεδο βιβλιοθήκης.

- Ομάδες συνεργασίας σε εθνικό επίπεδο και στον τομέα πληροφοριακής παιδείας (π.χ. σύσταση ομάδων συνεργασίας ανά γνωστικό αντικείμενο).

Η συνεργασία αυτή είναι κρίσιμη, όσον αφορά τα θέματα πληροφοριακής παιδείας, αν οι βιβλιοθήκες επιθυμούν να εκσυγχρονιστούν, στρέφοντας τον προσανατολισμό τους από την παραδοσιακή τάση αποθήκευσης, διαχείρισης και διάθεσης της πληροφορίας προς τη σύγχρονη τάση που απαιτεί η «κοινωνία της γνώσης». Δηλαδή να εξελιχθούν σε «μαθησιακούς οργανισμούς» τόσο για τους χρήστες τους, όσο και για το προσωπικό τους.

Βιβλιογραφικές Παραπομπές

- Κορομπίλη, Σ., Μάλλιαρη, Α. & Χριστοδούλου, Γ. (2007). “Συμβολή των βιβλιοθηκονόμων στην πληροφοριακή παιδεία”. Στο: Πανελλήνιο συνέδριο ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών 2007 Πειραιάς [Online]. Πρόγραμμα 16^ο πανελλήνιου συνεδρίου ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Πειραιάς.
http://libconf2007.unipi.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=13&Itemid=28 [Προσπελάστηκε στις 6 Φεβρουαρίου 2009].
- Μάλλιαρη, Α. & Νίτσος, Η. (2007). “Συμβολή των προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας στην εκπαιδευτική διαδικασία”. Στο: Πανελλήνιο συνέδριο ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών 2007 Πειραιάς [Online]. Πρόγραμμα 16^ο πανελλήνιου συνεδρίου ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Πειραιάς.
http://libconf2007.unipi.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=13&Itemid=28 [Προσπελάστηκε στις 6 Φεβρουαρίου 2009].
- Korobili, S. & Tilikidou, I. (2005) The necessity of information literacy education in a marketing department. *New library World*, 106 (11/12), pp. 519-531.
- SCONUL (2009). [Online].
http://www.sconul.ac.uk/groups/information_literacy/papers/Seven_pillars.html
[Προσπελάστηκε στις 6 Φεβρουαρίου 2009].
- Bruce, C. (2004). *Information literacy as a catalyst for educational change. A background Paper*. [Online]. Queensland University of Technology.
<http://dlist.sir.arizona.edu/300/01/bruce-fullpaper.pdf> [Προσπελάστηκε στις 6 Φεβρουαρίου 2009].
- Γαϊτάνου, Π. & Ρουγγέρη, Δ. (2007). “Πληροφοριακή παιδεία και ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες”. Στο: Πανελλήνιο συνέδριο ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών 2007 Πειραιάς. [Online]. Πρόγραμμα 16^ο πανελλήνιου συνεδρίου ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Πειραιάς.
http://libconf2007.unipi.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=13&Itemid=28 [Προσπελάστηκε στις 6 Φεβρουαρίου 2009].
- Drever, E. (1995). *Using semi-structured interviews in small-scale research: a teacher's guide*. Glasgow: Scottish Council for Research in Education.
- Tashakkori, A. & Teddlie, C. (1998). *Mixed Methodology: Combining qualitative and quantitative approaches*. London: Thousand Oaks.

- NTUA (2009). [Online]. <http://www.ntua.gr/schools.html> [Προσπελάστηκε στις 6 Φεβρουαρίου 2009].
- Κουής, Δ. (2007). “Διαδανεισμός βιβλίων - παρουσίαση της τρέχουσας πραγματικότητας στις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες”. Στο: Διημερίδα- Συλλογικός Κατάλογος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών – Υπηρεσίες και Εργαλεία στη διάθεση χρηστών και βιβλιοθηκονόμων 2007 Αθήνα [Online]. Πρόγραμμα Διημερίδας, Ε.Μ.Π., Αθήνα.
http://www.unioncatalog.gr/ucportal/index.php?option=com_wrapper&Itemid=65
[Προσπελάστηκε στις 6 Φεβρουαρίου 2009].
- Ivey, R. (2003). “Information literacy: how do librarians and academics work in partnership to deliver effective learning programs?”. *AARL* . [Online], 34. 2. <http://alia.org.au/publishing/aarl/34.2/full.text/ivey.html> [Προσπελάστηκε στις 6 Φεβρουαρίου 2009].
- Leckie, G. & Fullerton, A. (1999). “Information literacy in science and engineering undergraduate education: faculty attitudes and pedagogical practices”. *College & Research Libraries*, 60 (1), 2-29.
- Ματσαγγούρας, Η. *Η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία: «Γιατί», «Πώς», «Πότε» και «για Ποιους»*. [Online] www.geocities.com/pee2000mac/symbosio/matsf.doc
[Προσπελάστηκε στις 6 Φεβρουαρίου 2009].
- McGuinness, C. (2006). *Exploring the Dynamic Effect of Academic-Librarian Relationships on Information Literacy Development Programmes in Undergraduate Education*.
- [Online]. University of Leeds. <http://www.lilconference.com/dw/2006/posters.html>
[Προσπελάστηκε στις 6 Φεβρουαρίου 2009].